

KASVATUSKUMPPANUUDEN TOTEUTUMINEN VARKAUDEN
KAUPUNGIN KUNNALLISISSA PÄIVÄKODEISSA
– alle neljävuotiaiden ryhmissä

Sini Rantala & Heidi Romunen
Opinnäytetyö, syksy 2014
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Pieksämäen toimipiste,
Sosiaalialan koulutusohjelma,
Sosionomi (AMK) +
Lastentarhanopettajan kelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Rantala, Sini & Romunen, Heidi. Kasvatuskumppanuuden toteutuminen Varkauden kaupungin kunnallisissa päiväkodeissa - alle neljävuotiaiden ryhmissä. Pieksämäki, syksy 2014, sivumäärä 73 s, 7 liitettä. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma, lapsi- ja perhetyön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + lastentarhanopettajan kelpoisuus.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, kuinka kasvatuskumppanuus toteutuu Varkauden kaupungin kunnallisissa päiväkodeissa niin vanhempien kuin työntekijöiden näkökulmasta. Tutkimus suunnattiin alle neljävuotiaiden lasten vanhemmille sekä ryhmissä työskenteleville työntekijöille. Tavoitteena oli saada selville, kuinka kasvatuskumppanuus toteutuu kodin ja päiväkodin välillä; millaisin keinoin kasvatuskumppanuutta toteutetaan, miten ja missä kasvatuskumppanuuden toteutuminen näkyy käytännössä ja kuinka päiväkotitoiminnassaan huomioi vanhempien ja työntekijöiden osallisuuden. Toisena tavoitteena oli selvittää, kuinka kasvatustuorevaikutus toteutuu kodin ja päiväkodin välillä; kuinka vanhemmat kokevat tulevansa kuulluksi, millaista informaatiota välittyy kodin ja päiväkodin välillä ja millä keinoin sekä millaisista asioista vanhemmat ja työntekijät keskustelevat yhdessä. Yhteistyökumppaneina opinnäytetyössä toimivat kaikki Varkauden kaupungin kunnalliset päiväkodit: Kankunharjun päiväkotito, Käpykankaan päiväkotito, Könönpellon päiväkotito, Päiviönsaaren päiväkotito, Repokankaan päiväkotito ja Taulumäen päiväkotito.

Opinnäytetyömme viitekehys koostui varhaiskasvatuksesta, kasvatuskumppanuudesta ja kasvatustuorevaikutuksesta. Varhaiskasvatustien teoriataustassa tarkasteltiin varhaiskasvatustia ohjaavia asiakirjoja, varhaiskasvatustia käsitteenä, päivähoitotia käsitteenä sekä päiväkotitotia. Kasvatuskumppanuustien teoriataustassa tarkasteltiin muun muassa kasvatuskumppanuustien elementtejä. Kasvatustuorevaikutustien teoriataustassa tarkasteltiin päivähoitotien aloittamista, aloitusteskustelutia, tutustumiskäyntejä päivähoitotien sekä kotikäyntejä, arkistot tuorevaikutustia ja kohtaamista sekä kasvatusteskustelutia.

Tutkimusote oli kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen. Aineistot kerättiin kyselylomakkeidien avulla, jotka koostuivat strukturoidutia ja avoimistot kysymyksistot. Kysely toteutettiin sähköisenä Webropol-kyselynä ja paperiversiona. Kyselyitot lähetettiin yhteensä 144 kappaletta, vanhemmille 110 kappaletta ja työntekijöille 34 kappaletta. Vanhempien vastausprosentti oli 40 ja työntekijöidien vastausprosentti oli 71. Kvantitatiivisen aineistotien vastaukset analysoitiin Webropol-ohjelman avulla ja kvalitatiivisen aineistotien analysointiin käytettiin sisällönanalyysitot.

Tutkimustien keskeinen tulos oli, että kasvatuskumppanuus ja kasvatustuorevaikutus kodin ja päiväkodin välillä toteutuu, mutta kehitettävää löytyy. Vastaustien perusteella niin vanhemmat kuin työntekijät nostivat esille ongelmakohtitot, jotka koostuivat muun muassa rajallisistot päivähoitotien resursseistot, ajanpuutteesta ja puutteellisestot informaatitotien kulusta.

Asiasanat: varhaiskasvatustot, päivähoitotot, kasvatuskumppanuus, kasvatustuorevaikutus

ABSTRACT

Rantala, Sini & Romunen, Heidi. The realization of educational partnership in the municipal day care centers in the city of Varkaus - in the groups of under 4-year-old children. 73 p., 7 appendices. Language: Finnish. Pieksämäki, autumn 2014. Diaconia University of Applied Sciences, Degree Programme in Social Services, Bachelor of Social Services + early childhood education teacher qualification.

The aim of this thesis was to find out how educational partnership is realized in the municipal day care centers in the city of Varkaus from the point of view of parents and employees. The study was targeted to parents of under 4-year-old children and to the employees working with groups of these children. The aim was to find out: how does educational partnership come true between home and day care center; in which ways is it accomplished; how and where does the realization of the educational partnership show in practice and how does the day care center pay attention to the involvement of the parents and its employees in its activities? The second aim was to clarify how the educational interaction comes true between home and day care center; how the parents experience what they have been heard; what kind of information is transmitted between home and day care center and in which means and what kind of issues parents and employees discuss together. This thesis was made in co-operation with all municipal day care centers of Varkaus; Kankunharju day care center, Käpykangas day care center, Könönpelto day care center, Päiviönsaari day care center, Repokangas day care center and Taulumäki day care center.

The theory context of our thesis consists of early childhood education, educational partnership and educational interaction. The theory base of early childhood education of this thesis examines documents that guide early childhood education, early childhood education as a concept, day care as a concept and the day care center. The theory base of educational partnership scrutinizes for example the elements of educational partnership. The theory base of educational interaction investigates the starting of day care, start discussions, familiarization visits to day care center and home visits, daily interaction and encounters and educational discussions.

The approach of the study was quantitative and qualitative. Data was collected by using a questionnaire consisting of structured and open questions. The survey was accomplished as an electrical Webropol survey and also as a paper version. There were all together 144 questionnaires sent, 110 to the parents and 34 to the employees. The response rate of parents was 40 % and of the employees 71 %. The responses of quantitative data were analyzed in the Webropol program and the content analysis was used to analyze the qualitative data.

The main result of the thesis was that the educational partnership and the educational interaction between home and day care center comes true, but some things could be still improved. According to the answers both parents and employees emphasized some problems such as limited resources of day care centers, lack of time and insufficient information transfer.

Key words: early childhood education, day care, educational partnership, educational interaction

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 VARHAISKASVATUS JA PÄIVÄHOITO.....	8
2.1 Varhaiskasvatus käsitteenä	8
2.2 Varhaiskasvatusta ohjaavat asiakirjat	9
2.3 Päivähoito käsitteenä	10
2.4 Päiväkoti	11
3 KASVATSKUMPPANUUS	12
3.1 Kasvatuskumppanuuden määrittelyä	12
3.2 Kasvatuskumppanuuden elementit	14
3.2.1 Kuuleminen	14
3.2.2 Kunnioitus	15
3.2.3 Luottamus	16
3.2.4 Dialogi	16
4 KASVATUSVUOROVAIKUTUS OSANA KASVATSKUMPPANUUTTA	18
4.1 Päivähoidon aloittaminen	19
4.1.1 Aloituskeskustelut	19
4.1.2 Tutustumiskäynnit päivähoitoon ja kotikäynnit	20
4.2 Arkinen vuorovaikutus ja kohtaaminen.....	21
4.3 Kasvatuskeskustelut.....	23
5 AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET	25
5.1 Kasvatuskumppanuuden edellytykset.....	25
5.2 Kasvatuskumppanuuden merkitys	26
5.3 Aikaisempi tutkimus Varkauden päiväkotien kasvatuskumppanuudesta.....	26
5.4 Kasvatuskumppanuus puheeksi	27
6 TAVOITTEET JA TUTKIMUSONGELMA	28
7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	30
7.1 Tausta ja kohderyhmä.....	30
7.2 Tutkimusmenetelmät	31
7.3 Aineiston kerääminen	31
7.4 Aineiston analyysi	33
8 TUTKIMUKSEN TULOKSET	34

8.1 Tutkimukseen osallistuneiden taustatiedot.....	34
8.2 Kasvatuskumppanuuden toteutuminen.....	34
8.3 Kasvatusvuorovaikutus.....	39
9 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	45
9.1 Kasvatuskumppanuus.....	45
9.2 Kasvatusvuorovaikutus.....	47
9.3 Opinnäytetyömme hyödyntäminen ja jatkotutkimusaiheet.....	49
10 POHDINTA.....	51
10.1 Luotettavuus ja eettisyys.....	51
10.2 Opinnäytetyöprosessi ja ammatillinen kasvu.....	53
LÄHTEET.....	56
LIITE 1. KYSELYLOMAKE VANHEMMILLE.....	59
LIITE 2. KYSELYLOMAKE TYÖNTEKIJÖILLE.....	64
LIITE 3. SAATEKIRJE VANHEMMILLE.....	69
LIITE 4. SAATEKIRJE TYÖNTEKIJÖILLE.....	70
LIITE 5. SÄHKÖINEN SAATEKIRJE VANHEMMILLE.....	71
LIITE 6. SÄHKÖINEN SAATEKIRJE TYÖNTEKIJÖILLE.....	72
LIITE 7. ESIMERKKITAUUKKO SISÄLLÖNANALYYSISTÄ.....	73

1 JOHDANTO

Kasvatuskumppanuus terminä on saanut syntynsä 2000-luvun alussa. Kasvatuskumppanuudessa vanhemmat ja varhaiskasvatuksen ammattilaiset kasvattavat lasta yhdessä yhteisten kasvatustavoitteiden saavuttamiseksi jakaen kasvatusvastuun. Lähtökohtia toimivalle kasvatuskumppanuudelle ovat hyvät vuorovaikutustaidot; täytyy osata kuunnella toista, antaa tilaa toisen ajatuksille ja kunnioittaa niitä. Yhteisistä pelisäännöistä on pystyttävä sopimaan arvostavassa hengessä, mikä ei kuitenkaan riitä vaan tarvitaan yhteistoimintaa. Kasvatuskumppanuudella on myös ennaltaehkäisevä tehtävä: yhdessä toimimisella ja hyvillä vuorovaikutustaidoilla voidaan ehkäistä ongelmien syntymistä ja helpottaa niiden ratkaisemista. (Lämsä 2013, 54.) Lasta ei kasvata ainoastaan työntekijät tai vanhemmat, vaan kasvatus tapahtuu yhdessä tehtävän työn puitteissa. Hyvä informaationkulku ja välien lämpimänä pysyminen mahdollistaa rikastuttavan kasvatuskumppanuuden toimivuuden.

Työmme kohdistuu varhaiskasvatuksen kentälle ja varhaiskasvatukseen suuntaavina sosionomeina tiedostamme, kuinka tärkeää on luoda lasten vanhempiin luottamuksellinen ja molemmin puolin arvostava suhde. Suoritamme sosionomiopintojen yhtenä osana myös lastentarhanopettajan kelpoisuuden. Olemme havainneet, että kasvatuskumppanuuden tärkeydestä puhutaan nykypäivänä hyvin paljon. Mielestämme keskeisenä osana päivähoidon toiminnassa on myös vanhempien ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten välinen vuorovaikutus. Juuri asian ajankohtaisuuden ja tärkeyden vuoksi halusimme lähteä tutkimaan kasvatuskumppanuuden ja kasvatusvuorovaikutuksen toteutumista.

Opinnäytetyömme yhteistyökumppaneina ovat Varkauden kaupungin kaikki kunnalliset päiväkodit. Tutkimuksemme tavoitteena on selvittää, kuinka kasvatuskumppanuus ja kasvatusvuorovaikutus toteutuvat Varkauden kaupungin kunnallisissa päiväkodeissa alle neljävuotiaiden ryhmissä niin vanhempien kuin työntekijöiden näkökulmasta. Tutkimuksen tulosten perusteella Varkauden kaupungilla on oivat mahdollisuudet kehittää kasvatuskumppanuuden ja kasvatusvuorovaikutuksen toimivuutta.

Opinnäytetyömme käsittelee alle neljävuotiaiden lasten vanhempien ja ryhmissä työskentelevien työntekijöiden ajatuksia ja kokemuksia kasvatuskumppanuuden ja kasva-

tusvuorovaikutuksen toteutumisesta kodin ja päiväkodin välillä. Tutkimuksessamme ovat mukana kaikki kuusi Varkauden kunnallista päiväkotia. Tutkimuksestamme käy ilmi, kuinka vanhemmat ja työntekijät kokevat kasvatuskumppanuuden ja kasvatusvuorovaikutuksen toteutuvan kodin ja päiväkodin välillä. Opinnäytetyössämme tuomme esiin myös vanhemmilta ja työntekijöiltä nousseita kehittämissuhteita kasvatuskumppanuuden parantamiseksi.

Opinnäytetyömme koostuu teoriaosuudesta, tutkimusosasta sekä omista että teoriasta nousseista johtopäätöksistämme ja pohdinnastamme. Teoriaosassa käsittelemme varhaiskasvatusta sekä päivähoitoa ja kasvatuskumppanuutta sekä sen elementtejä. Lisäksi käsittelemme kasvatusvuorovaikutusta ja lapsen päivähoitoon liittyviä vanhempien ja työntekijöiden välisiä keskusteluja. Esittelemme myös aiheesta aikaisemmin tehtyjä tutkimuksia. Kasvatuskumppanuutta ja sen toteutumista on tutkittu paljon. Työhöme valitsimme tarkasteltavaksi viime vuosina tehtyjä tutkimuksia. Mielestämme on mielenkiintoista verrata saatuja tutkimustuloksiamme aikaisempiin tutkimuksiin; millä keinoin kasvatuskumppanuutta ylläpidetään ja kehitetään? Teoriaosuuden jälkeen käsittelemme tutkimuksen tavoitteet, tutkimusongelmat, tutkimuksen toteutuksen ja tutkimuksen tulokset sekä omat johtopäätöksemme aiheesta. Johtopäätöksissä käsittelemme työmme hyödyntämistä tulevaisuudessa, jatkotutkimusaiheita sekä kasvatuskumppanuudesta ja kasvatusvuorovaikutuksesta nousseita keskeisimpiä tuloksia verraten niitä aikaisempiin tutkimuksiin. Pohdintaosuudessa käsittelemme työn luotettavuutta ja eettisyyttä sekä opinnäytetyöprosessia ja ammatillista kasvua.

2 VARHAISKASVATUS JA PÄIVÄHOITO

Tässä luvussa avaamme varhaiskasvatuksen ja päivähoidon käsitteitä sekä käymme läpi varhaiskasvatusta ohjaavia asiakirjoja. Katsomme tärkeäksi nostaa esiin ne periaatteet, joiden mukaan varhaiskasvatusta tulisi toteuttaa ja kuinka sitä valvotaan sekä ohjataan valtakunnan ja kunnan tasolla. Valotamme myös sitä, kuinka päiväkotitoiminta on rantautunut Suomeen. Mielestämme on myös merkityksellistä nostaa esille ketkä varhaiskasvatusta toteuttaa käytännössä.

2.1 Varhaiskasvatus käsitteenä

Varhaiskasvatus on pienten lasten kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka päämääränä on kasvun, kehityksen ja oppimisen mahdollistaminen. Kasvatuksellisen vuorovaikutuksen kivijalkana on vanhempien sekä kasvatuksen ammattilaisten kiinteä yhteistyö, kasvatuskumppanuus. Yhteiskuntamme tukee, valvoo ja järjestää varhaiskasvatusta, jonka kokonaisuus muodostuu kasvatuksesta, hoidosta sekä opetuksesta. Näitä ohjaavat kasvatustiede, varhaiskasvatuksellinen monitieteinen tieto sekä tutkimukset ja pedagogiset menetelmät. Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista vuorovaikutusta, lähtökohtanaan lapsen kehitys, kasvu ja oppiminen. Keskeisimpiä varhaiskasvatuspalveluja ovat päiväkotitoiminta, perhepäivähoito ja erilainen avoin toiminta, näitä toimintoja ohjaavat valtakunnalliset linjaukset. Varhaiskasvatuspalveluiden tuottajia ovat kunnat, seurakunnat, järjestöt sekä yksityiset palvelun tuottajat. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 11.)

Keskeisimpinä periaatteina varhaiskasvatuksessa ovat lapsen oikeus turvallisiin ihmissuhteisiin, turvattuun kehittymiseen, kasvuun, oppimiseen ja ympäristöön. Periaatteisiin nousee myös ikätasonsa mukaan ymmärretyksi ja kuulluksi tuleminen sekä mahdollisuus erityiseen tukeen. Lapsella tulee myös olla oikeus omaan kulttuuriin, äidinkieleen sekä uskontoon. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 12.)

Varhaiskasvatuksen toimintaa ohjaa kolme keskeisintä kasvatuspäämäärää. Varhaiskasvattajien toimintaa viitoittavat: tasapainoinen ja riittävän syvällinen lapsen henkilökohtaisen hyvinvoinnin edistäminen, toiset huomioon ottava käyttäytymismuotojen ja toi-

mintatapojen vahvistaminen sekä itsenäisyyden asteittainen lisääminen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 13.)

2.2 Varhaiskasvatusta ohjaavat asiakirjat

Arvopohjan varhaiskasvatukselle luo kansainväliset lapsen oikeuksia määrittelevät sopimukset, säädökset ja muut asiakirjat. Suomessa vuonna 1991 laintasoisena säädöksenä tuli voimaan Lapsen oikeuksien yleissopimus (60/1991), joka turvaa lasten inhimillisen kasvun ja kehityksen (Asetus Lapsen oikeuksien yleissopimuksesta 1991). Lapsen ihmisarvo on Lapsen oikeuksien yleissopimuksen arvoista keskeisin. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 12.)

Varhaiskasvatusta valvotaan ja ohjataan niin valtakunnan kuin kunnan tasolla. Valtakunnallista ohjausta linjaavat lasten päivähoidon ja esiopetusta koskevat lait ja asetukset, ne määrittävät mitä varhaiskasvatusta on ja kuinka siihen sisältyvää esiopetusta toteutetaan. Yhteiskuntamme järjestää sekä valvoo varhaiskasvatuksen valtakunnallisia linjauksia, jotka sisältävät keskeisimmät periaatteet ja kehittämisen painopisteet. Valtakunnan tasolla laatua ja sisältöä sekä kuntien omia varhaiskasvatussuunnitelmien laatimista ohjaa Stakesin laatima ja vuonna 2005 uudistettu *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet*. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tavoitteena on harjoittaa yhdenvertaista varhaiskasvatusta koko maassa, ajaen sisällöllistä kehittämistä ja tuottaa osaltaan edellytyksiä sen laadun kehittämiseksi. Tämän linjauksen tavoitteena on myös edistää varhaiskasvatushenkilöstön ammatillista tietoisuutta, vanhempien osallisuutta ja moniammatillista verkostoyhteistyötä eri palveluiden kesken. Valtakunnallista ohjausta tapahtuu myös *esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden* pohjalta, jossa keskitytään etenkin esiopetuksen sisältöön, laatuun ja paikallisten opetussuunnitelmien laatimiseen. (Varhaiskasvatussuunnitelma perusteet 2005, 8-9.)

Kunnilta odotetaan hyviä organisointitaitoja varhaiskasvatustalvelujen toteuttamisessa siten, että perheiden yksilölliset tarpeet huomioitaisiin parhaalla mahdollisella tavalla. Kuntien vastuulla on arvioida varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pohjalta oman kuntansa varhaiskasvatustalvelujen järjestämistä ja havainnollistaa omassa suunnitelmassaan varhaiskasvatustalvelujen sisällöt sekä toimintatavat. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 7-8.)

Tutkimuksemme kohdekaupunkina on Varkaus ja sen kaikki kunnalliset päiväkodit. Varkauden varhaiskasvatussuunnitelma on hyväksytty perusturvalautakunnassa vuonna 2005. Siinä määritellään kaupungin varhaiskasvatuspalvelut arvoineen, päämäärineen ja toiminta-ajatuksineen. Tässä lähtökohtana ovat valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja kaupungin linjaukset, tavoitteet sekä strategiat. Varhaiskasvatussuunnitelma toimii varhaiskasvatuksen ohjauksen välineenä ja on henkilöstön keskeinen työväline. Arvioinnin sekä toiminnan kehittäminen monipuolisesti ja säännöllisesti takaavat osaltaan varhaiskasvatuksen tasokkaan laadun. Varkauden varhaiskasvatussuunnitelmaa tukevat myös toimintayksiköiden omat suunnitelmat, joissa tulee esille yksiköiden erityispiirteet ja painotukset. (Varkauden kaupunki 2014.)

2.3 Päivähoito käsitteenä

Päivähoidolla tarkoitetaan lasten hoidon järjestämistä päiväkotihoidona, perhepäivähoidona, leikkitoimintana tai muuna päivähoitotoimintana. Päivähoitoa voivat saada lapset, jotka eivät ole oppivelvollisuusikäisiä, mutta myös tarpeen vaatiessa oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat lapset. Päivähoidon tavoitteena on tukea päivähoidossa olevien lasten koteja kasvatustehtävässä ja edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä yhdessä vanhempien kanssa. (Laki lasten päivähoidosta 36/1973.) Tässä opinnäytetyön tutkimuksessa päivähoidolla tarkoitamme kunnan järjestämää päiväkotihoidoa.

Päivähoito on osa varhaiskasvatusta ja jokaisella alle kouluikäisellä on oikeus vanhempainrahakauden jälkeen kunnan järjestämään päivähoitopaikkaan. Päivähoito kuuluu sosiaalihuoltoon ja näin ollen on osa sosiaaliturvaa. Sosiaaliturvajärjestelmämme rakentuu pohjoismaiseen hyvinvointivaltiomalliin, jolloin keskeisellä sijalla ovat kansalaisten lakiin perustuvat oikeudet. Päivähoitoa toteutettaessa on yhdessä asiakkaan kanssa laadittava palvelu-, hoito-, kuntoutus- tai muu vastaava suunnitelma. Säännösten mukaan jokaiselle päivähoidossa olevalle lapselle laaditaan henkilökohtainen palvelusuunnitelma, varhaiskasvatussuunnitelma. Erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitsevien lasten kohdalla laaditaan päivähoitolakiin perustuva kuntoutussuunnitelma. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 89–91.) Päivähoidon kasvatustavoite alueet ovat fyysinen, sosiaalinen, emotionaalinen, esteettinen, älyllinen, eettinen ja uskonnollinen. Päivähoidon toiminta-alueet ovat leikki, perushoito, työ ja opetus. (Varkauden kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2008, 1-15.)

2.4 Päiväkoti

Päiväkoti on yksi osa päivähoitoa. Lain mukaan päiväkotitoimintaa voidaan järjestää tälle varatussa tilassa, eli päiväkodissa (Laki lasten päivähoidosta 36/1973). Suomalainen päiväkotihoito ajatus tulee saksalaisen Friedrich Fröbelin näkemyksistä kasvattaa lasta. Fröbeliä pidetään yhtenä tärkeimmistä varhaiskasvatuksen ja päiväkotitoiminnan uranuurtajista. Varsinaisesti Suomeen lastentarha-aatteen toi Uno Cygnaeus, joka sai oppinsa Fröbelin työtovereilta sekä oppilailta. Cygnaeuksen ansiosta Suomi nousi lastentarhatoiminnan uranuurtajaksi Skandinaviassa. Ensimmäisen kansanlastentarhan Helsinkiin vuonna 1888 perusti Hanna Rothman, tätä ajankohtaa pidetään merkittävänä, sillä siitä katsotaan alkaneen varsinainen lastentarhatyö. (Niiranen & Kinos 2001, 62.)

Päiväkoteja on monenlaisia, ne ovat voineet erikoistua johonkin tiettyyn kasvatusmenetelmään kuten esimerkiksi liikuntaan, taiteeseen tai seikkailukasvatukseen. Jotkut päiväkodit ovat erikoistuneet vuorohoitoon. Nämä päiväkodit tarjoavat ympärivuorokautista hoitoa tarpeen mukaan. Päiväkodeissa työskentelevät ihmiset muodostavat moniammatillisen tiimin, joka koostuu usein lastentarhanopettajista, lastenhoitajista, lastenhoitajista ja erityislastentarhanopettajista. Koulutustaustaltaan työntekijä voi olla lastentarhanopettaja, sosionomi, lähihoitaja, kasvatustieteen kandidaatti, erityislastentarhanopettaja, sosiaalikasvattaja, lastenhoitaja tai päivähoitaja. (Reunamo 2007, 102–103; Pihlaja 2005, 121.) Päiväkodeissa kiinteänä osana moniammatillistaverkostoa voi myös toimia muun muassa toimintaterapeutti, puheterapeutti, lastensuojelu ja neuvola. Moniammatillisen tiimin jäsenet toimivat lapsen kasvun ja kehityksen tukena. Näin ollen he ovat oleellisena osana toimivaa kasvatuskumppanuutta.

3 KASVATUSKUMPPANUUS

Päivähoidon ja perheen välisestä yhteistyöstä on eri aikakausina käytetty erilaisia termejä, kuten vanhempainvalistus, vanhempainkasvatus, kasvatusyhteistyö, perhelähtöisyys, asiantuntijalähtöisyys ja lapsilähtöisyys. 2000-luvulla yhteistyötä on alettu luonnehtimaan käsitteellä kasvatuskumppanuus. (Kekkonen 2012 a, 4.) Päiväkodit ovat pitkään olleet asiantuntijoiden kenttää ja vanhempien asema on jäänyt huomioimatta. Parannusta tähän tuli, kun 1980-luvun lopulla vanhemmat alkoivat vaatia sanansijaa kasvatuksellisissa päätöksissä. Sittemmin päivähoidon ja perheen välisestä yhteistyöstä on puhuttu monin paikoin muun muassa päivähoitolaissa, Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa ja Valtioneuvoston laatimissa varhaiskasvatuksen valtakunnallisissa linjauksissa. Yhteistyöstä on kirjoitettu myös tukemisen näkökulmasta. (Karila 2006, 92.)

Lainsäädäntömme määrittää suomalaiselle päivähoidolle kaksi tehtävää: perheiden kotikasvatuksen tukeminen ja lasten kehityksen kokonaisvaltainen tukeminen. Kasvatuskumppanuuden käsitteen avulla perheiden kotikasvatuksen tukemista on työstetty eteenpäin päivähoitolain velvoitteiden mukaisesti. Vanhempien ja ammattilaisten vuorovaikutukseen kohdistuvien ajattelutapojen muutokset näkyvät hyvin eri aikakausina ilmestyneiden varhaiskasvatusta ohjaavien asiakirjojen terminologiassa. Tämän myötä perheiden kotikasvatuksen tukemisesta on hiljalleen siirrytty haasteellisempaan kumppanuuteen. (Karila 2006, 93.)

3.1 Kasvatuskumppanuuden määrittelyä

Kasvatuskumppanuus on kasvattajien ja vanhempien yhdessä tehtävää yhteistyötä ja lapsen kasvatusvastuun jakamista. Kasvatuskumppanuudessa tuetaan vanhempia heidän lapsensa kasvatuksessa ja jaetaan lapseen liittyviä asioita yhdessä vanhempien kanssa. Kasvatuskumppanuus on henkilöstön ja vanhempien tietoista sitoutumista yhdessä toimimiseen lapsen kehityksen, kasvun ja oppimisen tukemiseksi. Vanhemmat ovat lapsensa asiantuntijoita ja ensisijaisesti vastuussa lapsen kasvatuksesta. Henkilökunta puolestaan tuo lapsen kasvatukseen koulutuksen kautta saamansa ammatillisen tiedon sekä osaamisen. Näin ollen kasvatuskumppanuudessa yhdistyvät lapselle kahden tärkeän tahon tiedot ja kokemukset. Vastuu kasvatuskumppanuuden ja tasavertaisen yhteistyön

edellytysten luomisesta on päivähoidon henkilökunnalla. Henkilökunnan on huolehdittava siitä, että kasvatuskumppanuus toteutuu jokaisen perheen kohdalla ja vuorovaikutuksen mahdollistavia kohtaamisia tapahtuu tasavertaisesti lasten huoltajien kanssa. (Rossi-Salow 2012, 162–163.)

Varhaiskasvatusta ohjaa lapsen edun ja oikeuksien toteuttaminen, joka on lähtökohtana kasvatuskumppanuudelle. Kasvatuskumppanuuden keskiössä ovat sekä vanhempien että päivähoidon henkilökunnan asennoituminen yhteiseen kasvatustehtävään. Konkreettisesti tasolla organisoidaan ja sovitaan yhteiset käytänteet molemmille osapuolille sopivalla tavalla. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31.) Kasvatuskumppanuuden visiona on, että lapsi toimijana ja oman elämänsä kokijana tulee kokonaisvaltaisesti ymmärretyksi, nähdyksi ja kannatelluksi. Kokemusten, toiminnan, tarpeiden, toiveiden ja etenkin leikin havainnointi ja havaitseminen ovat merkittävässä asemassa. Tällöin tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, mitä lapselle puhutaan ja miten lapsen kanssa puhutaan. (Kaskela & Kekkonen 2011, 17.) Kasvatuskumppanuudella on myös ennaltaehkäisevä tehtävä: yhdessä toimimisella ja hyvillä vuorovaikutustaidoilla voidaan ehkäistä ongelmien syntymistä ja helpottaa niiden ratkaisemista (Lämsä 2013, 54).

Niin Suomessa kuin muuallakin maailmassa odotukset kasvatuskumppanuudelle ovat samansuuntaisia. Knopf ja Swick (2007) tuovat artikkelissaan esille, kuinka tärkeää vanhemmille on olla osana lapsensa elämää. Artikkelissaan he nostavat esille vanhempien käsitykset siitä, millaista vanhempien ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten välinen suhde tulisi olla. He tuovat tekstissään esille Swickin (2004) havainnot siitä, mistä elementeistä vanhempien odotukset kumppanuudelle varhaiskasvatuksen ammattilaisten kanssa muodostuvat. Swickin mukaan vanhemmat haluavat jonkun, joka välittää heistä ja heidän lapsestaan. Vanhemmat haluavat tulla nähdyksi aktiivisina toimijoina lapsensa kasvatuksessa kunnioittavalla tavalla. He haluavat olla osallisena lapsensa varhaiskasvatuksen suunnittelussa heidän ideoitaan kunnioittavalla tavalla, vanhemmat myös odottavat, että ammattilaiset jakavat tietotaitoaan vanhemmille. Vanhemmat tahtovat läheisen suhteen lapsensa varhaiskasvattajien kanssa, suhteen tulisi olla molemmin puolin kunnioittava ja keskusteleva. (Knopf & Swick 2007, 293.)

3.2 Kasvatuskumppanuuden elementit

Kasvatuskumppanuuden kehittyminen tarvitsee aina aikaa, monia keskusteluja ja etenkin vastavuoroisuutta. Intensiivinen ja sensitiivisyyteen suuntaava työskentely perheiden kanssa päivähoitoprosessin käynnistysvaiheessa luovat vanhemmille kokemuksen kuulluksi tulemisesta sekä kunnioituksesta, nämä auttavat luottamuksen saavuttamisessa. Työntekijöiden puolelta tapahtuva tasa-arvoinen kohtelu antaa vanhemmille tunteen, että heidän toiveitaan kuunnellaan lapsen kasvatuksessa. Hyvä suhde synnyttää avoimuutta vanhempien ja päivähoidon henkilöstön välille, tämä myös helpottaa vaikeistakin asioista puhumista. (Karikoski & Tiilikka 2012, 85; Kaskela & Kekkonen 2011, 32–38.)

Hyvän suhteen rakennusaineina ovat yhteinen pohdiskelleva ote, molemminpuolinen kunnioitus sekä lapsen edun ajattelu. Vastavuoroinen, jatkuva ja sitoutunut vuorovaikutus vanhempien ja henkilöstön välillä ovat edellytyksiä kasvatuskumppanuuden toteutumiselle. Kuulluksi tulemisen kokemus ja molemminpuolinen kunnioitus nähdään edellytyksinä jaetun ymmärryksen saavuttamiselle. Kasvatuskumppanuutta ohjaavat elementit ovat kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogi. (Karikoski & Tiilikka 2012, 85; Kaskela & Kekkonen 2011, 32–38; National Curriculum Guidelines on Early Childhood Education and Care in Finland 2003, 3.)

3.2.1 Kuuleminen

Vuoropuhelun keskeisimpinä elementteinä pidetään kuuntelua ja toisen kuulemista. Kuuleminen ja kuunteleminen eivät tarkoita samaa asiaa. Kuunteleminen nähdään aktiivisena toimintana, jossa yhdistyvät havainnot, tulkinnat ja muistaminen. Kuulemista ei pidetä ensisijaisesti taitona, vaan se on aistinhavaintoja, missä muodostetaan suhde toiseen ihmiseen. Kuulevassa suhteessa kuullaan toisen ihmisen puhe, asia ja ajatukset. Sitä pidetään eläytyvänä kuulemisena ja keskittymisenä, mikä tarvitsee aina läsnäoloa. Onnistuneessa kuulevassa suhteessa ollaan aidosti kiinnostuneita, empaattisia ja rehellisiä. Ilmapiirin ollessa turvallinen sekä myönteinen aidon kuulemisen edellytykset täyttyvät ja tällöin myös kuuntelija uskaltaa sekä haluaa ottaa vastaan sen, mitä toinen viestittää. Kuunteleminen vaatii erilaisten tunteiden sietämistä, mikä asettaa kuulijan haasteelliseen tilanteeseen etenkin, jos kuulijalla on ennakkoavistus siitä, että puhujan

asenne on syyttävä, erimielinen tai negatiivinen kuulijaa kohtaan. Erimielisyyksien ilmaantuessa toisen kuuleminen päättyy helposti omaan puheeseen ja puolustukseen, jolloin helposti puolustaudutaan ja korostetaan omia mielipiteitä. Omat käsitykset sekä ennako-olettamukset käsiteltävästä asiasta tai henkilöstä voivat estää kuullunymmärtämisen. (Kaskela & Kekkonen 2011, 32; Nummenmaa & Karila 2011, 49–50.)

Nummenmaan ja Karilan (2011, 50) mukaan hyvän kuuntelijan ominaisuuksia ovat, että henkilö on läsnä, kuuntelee koko olemuksellaan ja ottaa suoran katsekontaktin keskustelun toiseen osapuoleen. Hyvä kuuntelija muistaa myös huomioida kulttuurien erilaiset tavat suhtautua katsekontaktiin. Hän kommentoi ilmeillä, eleillä ja pystyy esittämään tarkentavia kysymyksiä tilanteissa, joita ei täysin hallitse tai ymmärrä. Hyvä kuuntelija osaa kuunnella rievien välistä ja osaa myös kuunnella silmillään sekä kuuntelee loppuun asti keskeyttämättä toista osapuolta.

Työskenneltäessä moniammatillisissa työyhteisöissä, joissa tavoitteeksi on asetettu yhteisen ymmärryksen rakentaminen keskusteltavasta asiasta, kuunteleminen on hyvin tärkeä taito. Yhteisen ymmärryksen rakentaminen onnistuu parhaiten, kun työyhteisön jäsenet osaavat kuunnella toisiaan ennakkoluulottomasti sekä kykenevät kuuntelemaan itseään, eli ovat selvillä omista olettamuksistaan, uskomuksistaan sekä mahdollisesti niissä tapahtuvista muutoksista. Työyhteisönjäseniltä vaaditaan myös taitoa kuunnella ymmärtäen sitä prosessia, joka tapahtuu yhteisen merkityksen luomisessa itseen ja muihin. (Nummenmaa & Karila 2011, 51.)

3.2.2 Kunnioitus

Kaskelan ja Kekkonen (2011, 34–36) mukaan kasvatuskumppanuudessa kuuntelemisen elementin myötä voidaan oppia hyväksymään, ymmärtämään ja kunnioittamaan toista ihmistä. Jokainen ihminen toivoo tulevansa hyväksytyksi sellaisena kuin on. Toisen ihmisen arvostaminen ja hyväksyminen näkyvät kunnioittavassa asenteessa. Arvostava asenne näkyy ajatuksina ja tekoina, sekä avoimuutena ja myönteisyytenä toisia ihmisiä kohtaan.

Haasteena kunnioittavan suhteen luomisessa on erilaisuuden kohtaaminen. Erilaiset perhekulttuurit arvoineen ja toimintatapoineen saattavat vieraannuttaa helpommin ihmi-

siä toisistaan, aiheuttaen samalla näin heikomman kunnioittavan suhteen. Todellisen vuorovaikutuksen syntyessä vaikeistakin asioista pystytään keskustelemaan peittelemättä ja teeskentelemättä, tällöin kunnioitus toista ihmistä kohtaan on muodostunut. Toimivassa kasvatuskumppanuudessa kasvattajan ja huoltajan välinen kunnioittava suhde luodaan myönteisyydestä käsin, myönteinen suhde avaa ovet avoimuudelle ja rehellisyydelle. Kunnioittavassa suhteessa todellisuuskin on helpompi kohdata. (Kaskela & Kekkonen 2011, 34–36.)

3.2.3 Luottamus

Luottamuksen kivijalka rakentuu kuulemisesta ja kunnioituksesta. Luottamuksen rakentumiseen vaaditaan aina aikaa, yhteisiä kohtaamisia ja vuoropuhelua. Kasvattajan sensitiivinen suhde lapseen tuottaa vastaavasti vanhemmille tunteen luottamuksesta ja turvallisuudesta. Vanhemman saadessa vaikuttaa lapsensa kasvatukseen, hoitoon ja opetukseen liittyvissä asioissa, rakentuu tärkeää luottamusta kumppanuudelle. Vanhempien osallisuutta vahvistetaan päivähoidon puolelta muun muassa siten, että vanhempien ajatukset, kasvatuskäsitykset ja toiveet huomioidaan. (Kaskela & Kekkonen 2011, 36.)

Perustaa luottamukselle luovat hyvin tärkeät arkiset ja päivittäiset vuoropuhelut lapseen liittyvistä asioista. Aikaisemmat kokemukset sekä muistot vaikuttavat paljolti luottamuksen syntyyn ja ajalla on sen vuoksi suuri merkitys luottamuksen kehittymiseen. Kasvattajilta vaaditaan taitoa rehelliseen havainnointiin sekä uskallusta ottaa asioita puheeksi kunnioittavalla ja kuuntelevalla asenteella. Kasvatuskumppanuuden toteutumisen kulmakivenä on luottamuksellisen ilmapiirin luominen työntekijöiden ja vanhempien vuoropuhelulle. Lapset ja perheet tarvitsevat ympärilleen aitoja, lämminhenkisiä ja empaattisia kasvattajia, jotta luottamuksellinen kasvatuskumppanuus mahdollistuu parhaalla mahdollisella tavalla. (Kaskela & Kekkonen 2011, 36–37.)

3.2.4 Dialogi

Kaskela ja Kekkonen (2011, 38) korostavat, että dialogi on taitoa ajatella, puhua ja toimia yhdessä, toimivan dialogin avain on kuuleminen. Dialogisuus määritellään keskusteluksi, jossa ollaan puolueettomia ja siitä löytyy ydin. Aidossa dialogisessa vuoropuhe-

lussa kaikkien osapuolten ajatukset tulevat näkyviksi. Tämä toteutuu tasa-arvoisessa puheessa, jossa toisen tietämys ei ole merkityksellisempää tai arvokkaampaa kuin toisen osapuolen. Dialogisessa vuoropuhelussa saadaan olla eri mieltä, suorapuheisia ja rehellisiä, koska sitä ylläpitää kuulemisen ja kunnioituksen kokemus.

Onnistuneessa dialogisessa kasvatuskumppanuudessa tärkeää on, että työntekijä tiedostaa oman sisäisen maailmansa eli ajatuksensa, kokemuksensa ja tunteensa. Työntekijän ammatillisessa tietoisuudessa tulee osata olla objektiivinen perheiden elämäntarinoita kohtaan niin emotionaalisella kuin tiedollisellakin tasolla. Kahdenkeskinen yhteisöllinen kokemus ja tunneliittyminen lapsen asiaan sekä kasvatusprosessiin synnyttävät dialogin työntekijän ja vanhemman välille. Tästä voi myös mahdollistua laajempi yhteisöllisyyden kokemus, vertaistuki vanhempien keskuudessa. Tämä niin sanottu kasvatusyhteisöllisyyden areena verkottuu lapsuuden, vanhemmuuden sekä kasvattajuuden ilmiöistä ja jaetuista kokemuksista, jotka parhaimmillaan tuovat vanhemmuuteen ja ammatilliseen kasvattajuuteen toivoa ja helpotusta. Tavoitetussa yhteydessä kumppanuuden osapuolet ovat sitoutuneita keräämään ja tallentamaan lapsen varhaisvuosien kokemuksia ja muistoja, lapsen ainutkertaista elämäntarinaa. (Kaskela & Kekkonen 2011, 24, 38–40.)

Mielestämme kasvatuskumppanuuden elementit kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogi eivät ole aina käytännössä helppoja toteuttaa, mutta varhaiskasvatuksen ammattilaisten tulisi niihin aktiivisesti pyrkiä. Kuten tekstissä aikaisemmin toimme esille, vastuu kasvatuskumppanuuden toteutumisesta on ensisijaisesti työntekijöillä. Työntekijöiltä vaaditaan ammattitaitoa ja sensitiivisyyttä kohdata lasten vanhemmat ja heidän tarpeensa. Kasvatuskumppanuus on kahden kauppaa vanhemman ja työntekijöiden välillä. Mielestämme työntekijöiden tulisi aina kuitenkin muistaa, että vanhemmat ovat lapsensa ensisijaisia asiantuntijoita. Jokainen ihminen on erilainen, vaatii siis paljon työtä ja aikaa päästä toimivaan ja luottamukselliseen kasvatuskumppanuuteen sekä toimivaan vuorovaikutukseen.

4 KASVATUSVUOROVAIKUTUS OSANA KASVATUSKUMPPANUUTTA

Puhuttaessa kasvatuskumppanuudesta tai sen toimivuudesta ei voi olla puhumatta vuorovaikutustaidoista ja kasvatuvuorovaikutuksesta. Mielestämme merkittävän osakokonnaisuuden toimivalle kasvatuskumppanuudelle luo vuorovaikutus. Opinnäytetyömme tutkimuksen pääpaino on kasvatuskumppanuuden toteutumisessa, mutta mielestämme kasvatuskumppanuutta ei voi olla olemassa ilman varhaiskasvatuksen ammattilaisten ja vanhempien välistä vuorovaikutusta. Tästä syystä olemme nostaneet yhdeksi opinnäytetyömme teoriaosaksi kasvatuvuorovaikutuksen. Tässä luvussa käsittelemme päivähoitossa tapahtuvia tärkeitä vuorovaikutustilanteita. Nostamme esille muun muassa kasvatust keskustelut, arkisen vuorovaikutuksen ja tutustumiskäyntien sekä kotikäyntien tärkeyden hedelmällisen kasvatuvuorovaikutuksen rakentajina.

Keskeinen osa nykypäivän päivähoiton toimintaa on vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten välinen vuorovaikutus. Varhaiskasvatus on perheiden arjen kannalta tärkeä kohtaamispaikka ja toiminnan foorumi, sen vuoksi vanhemman kohtaaminen päiväkodissa on todella tärkeää. Vaikka, kohtaamistilanteet olisivatkin niin sanotusti ohikiitäviä, voivat ne antaa paljon niin vanhemmalle kuin työntekijälle. Parhaimmillaan niissä hetkissä luodaan välittämisen kulttuuria, jossa on mahdollisuus tuoda esiin sekä huolen että ilon aiheet. Ilmapiiirissä, joka on vastavuoroinen ja molemminpuolinen voidaan huolta jakaa tuntemuksia ilosta suruun. Näissä tilanteissa myös lapsi näkee ja kokee, että hänelle tärkeät aikuiset välittävät tilanteesta, toisistaan, ja ennen kaikkea hänestä. (Korhonen 2006, 49–69.)

Varhaiskasvatustoiminnan keskeinen muoto on kasvatuvuorovaikutus. Kasvatuvuorovaikutus liittyy päivähoiton ammattilaisten keskinäiseen, ammattilaisten ja vanhempien väliseen, lasten ja kasvattajien sekä lasten keskinäiseen kanssakäymiseen erilaisissa kasvatustutkimusinstituutioissa, kuten päiväkodeissa. Kasvatuvuorovaikutuskohtaamisten konkreettisia ilmentymiä ovat keskustelut, joiden avulla vaihdetaan ja välitetään kokemuksia ja tietoa, neuvotaan ja ohjataan toimintaa, luodaan yhteistä ymmärrystä sekä neuvotellaan asioista. (Karila & Nummenmaa 2011, 16–17.) Lapsen kehityksen kannalta vanhempien ja päivähoiton ammattilaisten välinen vuorovaikutussuhde on hyvin merkityksellistä. Vuorovaikutuksen tehtävänä on linkittää lapsen erilaiset kasvuympäristöt, kuten koti ja päivähoito, tämä eheyttää lapsen kasvuympäristöjen muodostumista. Toimivassa

ja tukevassa vuorovaikutussuhteessa saadaan tietoa lapsen kehityksestä ja kasvatuksesta sekä huolenpidosta eri näkökulmista. (Karila 2006, 91.)

4.1 Päivähoidon aloittaminen

Lapsen ensimmäisiin varhaislapsuuden suurimpiin muutoksiin kuuluu siirtyminen kodin ulkopuoliseen hoitoon ja se koetaan myös koko perhettä koskevaksi muutosprosessiksi. Tämä prosessi pitää sisällään sen, että vanhemmat ennakoivat ja suunnittelevat tavoitteita, toimintamalleja, toiveita, mahdollisuuksia sekä pelkoja. Pohdinnoissaan vanhemmat miettivät päivähoitovalintoja ja odotukset hyvää päivähoitopaikkaa kohtaan kulminoituvat usein henkilökuntaan, ympäristöön sekä päivähoitopaikan mahdollisuuksiin ottaa lapsi yksilöllisesti huomioon ja toteuttaa mahdollisia erityisen tuen tarpeita. Päätös päivähoidon aloituksesta ei ole pienen lapsen vallassa, jolloin hän ei voi arvioida ja pohdiskella, mitä muutos tuo tullessaan. Muutokset tapahtuvat monilla alueilla, kuten lapsen subjektiasemassa, ihmissuhteissa, päivänkulussa, toimintakulttuureissa ja fyysisessä ympäristössä. Muutoksen kohtaamisessa lapsi on täysin riippuvainen vanhemmistaan ja päivähoidon ammattilaisista. (Munter 2002, 35, 37.)

Keskeisiksi tekijöiksi lapsen siirtyessä kotoa päivähoitoon on havaittu olevan henkilöstön ja vanhempien yhteistyön merkitys ja kasvatuskumppanuuden luominen sekä turvallinen siirtymä ja huolehtiminen lapsen kiintymyssuhteista. Kehityopsykologisten teorioiden valossa pieni lapsi tarvitsee kehittyäkseen yksilöllisyyttä, kiintymystä ja pysyvyyttä hoitajasuhteissaan. Päivähoidon aloittaminen nähdään ajallisesti etenevänä, muuttuvana sekä sosiaalisesti rakentuvana prosessina, joka muodostuu prosessissa toimijoiden yhteistyöstä. Sisältö ja merkitys arjen tapahtumiin muokkaantuvat monimuotoisessa vuorovaikutusten verkossa, jossa lapsetkin määrittelevät omia toimintatapoja, yhteenkuuluvuutta ja sosiaalista ymmärrystä. (Karikoski & Tiilikka 2012, 80; Munter 2002, 37, 57.)

4.1.1 Aloituskeskustelut

Aloituskeskustelut pidetään, kun ratkaisu lapsen päivähoitopaikasta on tehty ja hoidon aloittamisesta on sovittu, kuitenkin ennen kuin lapsi on aloittanut päivähoidon. Aloitus-

keskustelun keskipisteenä on lapsen päivähoitoon valmistaminen, lasta koskevien tietojen jakaminen, päivähoiton varhaiskasvatuskäytäntöjen sopiminen sekä ennen kaikkea päivähoiton ja kodin välisen kumppanuuden rakentaminen. (Kekkonen 2012, 160.) Aloituskeskustelun päälähtökohtana onkin antaa vanhemmille puheenvuoro (Kaskela & Kekkonen 2006, 41). Mielestämme tämä käytäntö on varmasti myös hyvä työväline lapsen hoitajalle, joka saa aloituskeskustelusta muun muassa tärkeää tietoa lapsen luonteesta, tarpeista ja kyvyistä.

Aloituskeskustelun tavoitteeksi on usein asetettu se, että työntekijä opastaa vanhempia valmistamaan lasta päivähoiton aloitukseen. Päivähoiton aloitusta värittävät vanhempien monenlaiset odotukset, toiveet ja pelot, joista kasvattajien on hyvä kuulla ja olla tietoisia. Vanhempien on helpompi valmistella lasta tulevaan muutokseen, kun omat tuntemukset ovat selkiintyneet. Usein aloituskeskustelun tekee lapsen tuleva lastentarhanopettaja tai omahoitaja yksin, työparin tai päiväkodin johtajan kanssa. Aloituskeskustelussa on hyvä myös sopia lapsen ja vanhempien päivähoitoon tutustumisesta. Keskustelussa määritellään muun muassa tutustumisjakson pituus ja sisältö. (Kaskela & Kekkonen 2006, 42–43.)

4.1.2 Tutustumiskäynnit päivähoitoon ja kotikäynnit

Päivähoitoon tutustuminen aloitetaan siten, että vanhemmat käyvät hyvissä ajoin ennen päivähoiton alkua lapsen hoitopaikassa, ensin ilman lasta ja myöhemmin lapsen kanssa. Tutustumiskäynnit muodostavat tutustumisjakson. Tutustumisjakson tulee olla riittävän pitkä, jotta lapsen turvallinen suhde uuteen hoitajaan ehtii kehittyä. Vanhemman mukanaolo helpottaa lapsen tutustumisvaihetta oleellisesti. Vanhempien tutustuminen päiväkodin kasvattajiin ja alkaneen kasvatuskumppanuuden syntyminen luovat luottamusta lapselle vanhemman kautta. Tästä tutustumisjaksosta vastuu keskitetään yhdelle lapsiryhmän työntekijälle. Luonnollisesti päivähoitossa, jossa toteutetaan omahoitajuutta, nämä tehtävät kuuluvat lapsen omalle hoitajalle. Tuolloin omahoitaja pyrkii jäsenetelemään oman työaikansa lapsen tutustumisvaiheeseen sopivaksi. Tutustumisvaiheen tavoitteena on saada välitettyä vanhemman kasvatuksellinen tietotaito lapsestaan niin vastaavalle kasvattajalle kuin koko tiimille. Tutustumisvaiheessa vanhemmalla on mahdollisuus esittää kysymyksiä ja saada kokonaiskuva siitä, miten kyseessä olevassa päivähoitossa hoito- ja kasvatustoiminta toteutuu. (Kanninen & Sigfrids 2012, 138–139.)

Perheen kotona tapahtuva tutustumiskäynti, kotikäynti, on osa kasvatuskumppanuuskoulutusmallin tuomaa työkäytäntöä (Kaskela & Kekkonen 2006, 41). Kotikäynnin tavoitteena ovat hyvän kontaktin luominen lapseen sekä vanhempiin, luottamuksellisen suhteen peruspilarien muuraus, lapseen liittyvän tiedon kerääminen ja oman ammatillisuuden välittäminen lapsen vanhemmille. Päivähoidon ammattilaiselle kotikäynti tarjoaa mahdollisuuden tutustua perheen kasvatuskulttuuriin, missä tärkeää on olla avoin, kiinnostunut oppimaan uutta sekä jakamaan uusia toimintamalleja ja -tapoja. (Kanninen & Sigfrids 2012, 138–139.) Koti tarjoaa luontevan paikan vanhemmille puhua omasta lapsesta sekä perheestä tutun ja turvallisen ympäristönsä vuoksi. Kynnykset ilmaista omia pelkoja, toiveita ja odotuksia madaltuvat tutussa kotiympäristössä. Kotikäynnit ovat hyviä myös lapsen näkökulmasta, sillä lapsi saa tutustua uuteen aikuiseen, hoitajaan, kasvattajaan tutussa ja turvallisessa ympäristössä. Kotikäynnin aikana lapsen ja kasvattajan luoma ensikontakti nähdään auttavan lapsen siirtymistä päivähoitoon. (Kaskela & Kekkonen 2006, 42.)

Kaskela ja Kekkonen (2006, 42) ovat sitä mieltä, että kotikäyntien keskustelut tulisi toteuttaa aina kasvatuskumppanuuden elementtien mukaisesti, perhettä kuunnellen ja kunnioittaen sekä luottamusta ja dialogia rakentaen. Hyvä kasvatusvuorovaikutus auttaa luomaan pohjaa vanhempien ja päivähoiton väliselle suhteelle. Vanhempien kokemus kuulluksi tulemisesta vahvistaa luottamuksellisen suhteen syntymistä edelleen.

4.2 Arkinen vuorovaikutus ja kohtaaminen

Lapsen kasvatus toteutuu kasvatuksellisen sekä pedagogisen vuorovaikutuksen kautta. Näissä erilaisissa vuorovaikutussuhteissa keskusteluilla on merkittävä asema. Lasten ja aikuisten arkinen vuorovaikutus ja kohtaaminen ovat keskusteluja täynnä. Viime aikoina varhaiskasvatustyön kehittämisessä on kiinnitetty paljon huomiota lasten havainnointiin ja sen merkitykseen pedagogisen suunnittelun sekä arvioinnin välineenä. Erilaiset keskustelut varhaiskasvatuksen arjessa ovat itsestään selviä, mutta niiden merkitystä ammatillisena toimintana ei yleensä tunnisteta, ennen kuin asiaan kiinnitetään tietoisesti huomiota. (Karila & Nummenmaa 2011, 11.)

Erilaiset keskustelut alkavat kohtaamisista ja jokaista kohtaamista voidaan luonnehtia ainutkertaiseksi tapahtumaksi. Päiväkodeissa kohtaamiset ja keskustelut ovat osa joka-

päiväistä toimintaa. (Karila & Nummenmaa 2011, 13.) Yhteiset vuoropuhelut lapsen, vanhemman ja kasvattajan välillä tapahtuvat päivittäisissä kohtaamisissa lasten tuontija hakutilanteissa. Nämä tilanteet keskustelukäytäntöineen vaikuttavat olennaisesti kasvatuskumppanuuden kehittymiseen ja lujittumiseen (Karila 2006, 103). Näissä tilanteissa työntekijöiden on tärkeää ottaa mukaan lapsen kertomukset ja kokemukset päivästä, ajatuksista ja tunteista, sillä pienemmillä lapsilla verbaliset taidot eivät ole vielä täysin kehittyneet. Luonteviin, luottamuksellisiin ja syvällisiin vuoropuheluihin vaikutetaan siten, että kasvattaja omalla esimerkillään sekä myönteisyydellään rohkaisee vanhempaa kysymään, puhumaan ja pohtimaan yhdessä lapseen liittyviä asioita. Sitoutunut sekä jatkuva päivittäinen vuoropuhelu päiväkodin henkilöstön kanssa auttaa vanhempia avautumaan niin tavanomaisista lapsen asioista kuin pulmallisistakin tilanteista. Vanhempien varautuneisuus kasvattajia kohtaan saattaa johtua usein siitä, että keskustelut ovat hyvin fokuoituneita sekä ongelmakeskeisiä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 44–45.)

Lapsen päivittäisten kuulumisten vaihto myönteisessä hengessä viestittää vanhemmille sitä, että heidän lapsensa on pidetty ja suhtautuminen lapseen on myönteistä. Tällöin vanhemmat kokevat myös arvostetuksi tulemisen tunteita. Vanhemman ja työntekijän suhteen tasavertaisuutta käsiteltäessä on olennaista muistaa vanhempien osallisuus sekä subjektius. Vanhempien rooli tulisi nähdä laajempana, ei vain ensisijaisena tiedonantajana lapsesta ja perheen asioista. Kasvattajan tulisi myös muistaa, että vanhempi ei myöskään esiinny kanssakäymisen kohteena eli valistuksen, tiedotuksen tai ohjauksen vastaanottajana. (Alasuutari 2006, 85–86.)

Arkisissa lasta koskevissa keskusteluissa sivutaan usein myös perheen yksityisiä asioita, jotka voivat olla hyvinkin arkaluontoisia, henkilökohtaisia ja tunteita herättäviä. Jos vanhemman ja työntekijän välinen vuoropuhelu on vähäistä, saattaa se synnyttää helposti olettamuksia sekä tulkintoja niin lapsesta, perheen tilanteesta, huolenaiheista kuin päivähoitostakin. Vaikeissa tilanteissa vanhempien ääni on saattanut jäädä kuulematta tai se on ymmärretty väärin. Nämä tilanteet osoittavat, että kasvattajien tulisi panostaa toimivaan vuorovaikutussuhteeseen vanhempien ja perheiden välillä. Toimivassa vuorovaikutussuhteessa vanhempi sekä kasvattaja pystyvät yhdessä ajatusten ja mielipiteiden vaihtoon, joiden ei tarvitse heti olla lopullisia vaan ennemminkin askeleita kohti lopputulosta. Arkisten vuorovaikutus- ja kohtaamistilanteiden lisäksi on laajempia lasta koskevia erikseen sovittuja keskustelutilaisuuksia, joita ovat esimerkiksi hoito- ja kas-

vatuskeskustelut, lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyvät tai muuten sovitut keskustelut. (Kaskela & Kekkonen 2006, 45; Knopf & Swick 2007, 293.)

4.3 Kasvatuskeskustelut

Kasvatuskeskustelut ja usein varhaiskasvatussuunnitelman mukainen keskustelu luo jatkumoa päivähoidon aloituskeskustelulle. Kasvatuskumppanuuden keskeinen osa on vanhempien kanssa käytävät kasvatuskeskustelut, joissa kumppanuussuhde syvenee tai joissain tapauksissa mahdollisesti estyy. Valtakunnallisena käytäntönä on, että vanhempien ja päivähoidon ammattilaisten kesken käydään laajempi kasvatuskeskustelu ainakin kerran vuodessa, keskustelun fokuksena on lapsi ja lapsen varhaiskasvatus. Tarpeen vaatiessa kasvatuskeskusteluja voidaan järjestää useammin. Jokaiselle lapselle päivähoidossa laaditaan yhdessä vanhempien kanssa lapsikohtainen suunnitelma varhaiskasvatuksesta, jota arvioidaan säännöllisesti. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 32.)

Alasuutari (2010, 57) korostaa, että laajemmissa kasvatuskeskusteluissa ei ole kyse vain lapsen perushoidon asioista tai meneillään olevan toimintakauden kuulumisista, vaan ne kohdistuvat lapsen tulevan kasvatuksen ennakointiin sekä hahmotteluun siitä, miten vanhempi saadaan osalliseksi lapsensa varhaiskasvatuksen prosessia. Valtakunnallisen ohjeistuksen mukaan jokaiselle lapselle laaditaan varhaiskasvatussuunnitelma. Varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen vaatii työntekijöiltä orientoitumista ammatillisuuteen ja asiantuntijuuteen. Vanhemmille se tarjoaa mahdollisuuden laajempaan osallisuuteen lapsensa varhaiskasvatuksessa.

Kasvatuskeskusteluissa työntekijöillä on suuri haaste tiedostaa omat hyvään vanhemmuuteen, lapsuuteen ja kasvatukseen liittyvät uskomukset sekä ymmärtää niiden peilautuminen arjen vuorovaikutustilanteisiin (Kaskela & Kekkonen 2006, 46). Toiminnan suunnittelemisessa sekä järjestämisessä on tärkeää huomioida vanhempien näkemykset lapsensa asiantuntijoina, jolloin suunnitelman mukaisesti henkilöstöllä on mahdollisuus toimia johdonmukaisesti sekä lapsen yksilölliset tarpeet huomioiden (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 32). Toimivan kumppanuussuhteen perustana on toimiva kumppanuuskulttuuri, jonka rakennusaineina ovat molemminpuolinen kunnioitus sekä vastavuoroinen kuulluksi tuleminen. Päivähoidon ja vanhempien välistä kump-

panuutta edesauttavat arkiset työkäytännöt, jotka toimivat lapsen parhaaksi. Kasvatuskumppanuuden lujittumisen ja kehittymisen kannalta pääosassa ovat jokapäiväiset kuulumisten vaihdot sekä suunnitellut kasvatust keskustelut. (Karila 2006, 104.)

5 AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET

Kasvatuskumppanuus terminä on saanut syntyinsä 2000-luvun alussa, tämän jälkeen kasvatuskumppanuuden toteutumista on tutkittu paljon. Vastaavanlainen tutkimus Varkauden päiväkoteihin on jo toteutettu vuonna 2008. Tässä luvussa otamme käsittelyyn myös muutaman muun kasvatuskumppanuutta koskevan tutkimuksen. Valitsemamme tutkimukset ovat opinnäytetöitä, pro gradu -tutkielma ja väitöskirja. Johtopäätöksissä vertailemme aikaisemmin saatuja tutkimusten tuloksia omiin tutkimustuloksiimme.

5.1 Kasvatuskumppanuuden edellytykset

Tuija Koski on tehnyt pro gradu-tutkielman (2012) aiheesta ”Kasvatuskumppanuus – myytti vai todellinen yhteistyömalli”. Kosken tavoitteena oli selvittää, miten päivähoiton henkilöstö tiedostaa vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön merkityksen ja millaisin edellytyksin sen näkökulmasta kasvatuskumppanuutta voidaan toteuttaa. Hän halusi myös lisäksi kartoittaa päivähoiton henkilöstön sen hetkistä tietämystä kasvatuskumppanuudesta. Tutkimusaineisto kerättiin eri puolilta Kainuuta työskenteleviltä lastentarhanopettajilta ja lastenhoitajilta. (Koski 2012, 2.)

Tutkimustuloksissaan Koski toi esille kasvatuskumppanuuden toteutumisen edellytyksiä, jotka olivat hänen tutkimuksen mukaan muun muassa luottamus, avoimuus, kunnioitus ja tasavertaisuus. Tutkimustuloksissaan Koski esitti, jotta edellä mainitut edellytykset täyttyisivät, vaatisi se kohtaamisia arjessa, vuorovaikutustaitoja, tiedon välittymistä ja resursseja sekä toimivaa työyhteisöä. Tutkimuksessa tuotiin myös esille haasteita, joita vanhemmat ja työntekijät kohtasivat vuorovaikutustilanteissa. Kosken tutkimustulosten mukaan voidaan päätellä, että päivähoito henkilöstöllä on tietämystä kasvatuskumppanuudesta ja sen toteutumisen edellytyksistä Kainuun alueella. (Koski 2012, 100–104.)

5.2 Kasvatuskumppanuuden merkitys

Viita Miia on tehnyt opinnäytetyön (2013) kasvatuskumppanuuden merkityksestä vaa-salaisissa päiväkodeissa työntekijöiden näkökulmasta. Viidan tavoitteena oli tutkia päi-väkodin henkilökunnan näkemystä kasvatuskumppanuudesta. Tutkimuksessa selvitettiin kasvatuskumppanuuden tärkeimpiä osatekijöitä, arjen haasteita sekä mahdollisia kehi-tyskohteita. Viita toi tutkimuksessaan myös esille tasa-arvo kysymykset sekä ovatko työntekijät saaneet koulutusta kasvatuskumppanuuteen. (Viita 2013,1.)

Työstä käy ilmi, että työntekijät tiedostavat kasvatuskumppanuuden merkityksen. Tu-loksista nousi esille tärkeitä eri tekijöitä toimivalle kasvatuskumppanuussuhteelle, niistä päällimmäisenä nousi avoimuus. Mainituista arjen haasteista suurimmaksi työntekijät kokivat kiireen ja erilaiset näkemykset kasvatuksesta. Tutkimuksessa nousseita kehitys-ideoita olivat syvällisemmät keskustelut vanhempien kanssa, vanhempien osallistumi-nen päiväkodin arkeen sekä koulutus. (Viita 2013, 33–35.)

5.3 Aikaisempi tutkimus Varkauden päiväkotien kasvatuskumppanuudesta

Kinnunen Jasmina ja Pesonen Sanna ovat tehneet opinnäytetyön (2008) kasvatuskump-panuudesta Varkauden päiväkotien alle kolmevuotiaiden ryhmissä, vanhempien ja työn-tekijöiden näkökulmasta. Työn tavoitteena oli selvittää kasvatuskumppanuuden toteu-tumista sekä nostaa ideoita kasvatuskumppanuuden kehittämiseen. (Kinnunen & Pese-nen 2008, 32.)

Kinnusen ja Pesosen tutkimuksessa keskeisin tulos oli, että niin vanhemmat kuin työn-tekijätkin kaipasivat enemmän aikaa kohtaamiselle ja avoimeen vuorovaikutukseen. Tuloksista kävi ilmi, että yhteistyötä kodin ja päiväkodin välillä oli riittävästi, mutta yhteistyömalleihin toivottiin parannusta. Kinnunen ja Pesonen nostivat esiin myös lap-sen yksilöllisen huomioimisen, joka tulosten valossa oli yksi yhteistyön haasteista. (Kinnunen & Pesonen 2008, 42–44.)

5.4 Kasvatuskumppanuus puheeksi

Kekkonen väitöskirjassaan (2012) on tutkinut, mistä varhaiskasvattajat puhuvat puhuesaan kasvatuskumppanuudesta. Tutkimuksen tavoitteena oli kuvata, millaisin puheta-
voin työntekijät rakentavat kasvatuskumppanuuden merkityksiä. Tutkimuksessa selvi-
tettiin millaisia toimijuuksia, vuorovaikutustapoja ja suhteita työntekijät tuottivat kolle-
goidensa, lasten ja lasten vanhempien kohtaamisissa. (Kekkonen 2012 b, 7.)

Tutkimuksesta käy ilmi, että varhaiskasvattajien puheessa nousi esille muun muassa seuraavia merkityskokonaisuuksia: kotikäynnit, lapsen päivähoidon aloitus, päiväkodin toimintakäytännöt, vanhempia ja vanhemmuutta koskevat asiat, omahoitajuus ja kasva-
tuskumppanuuden koulutus. Kekkonen tutkimustuloksista nousi myös esille, että kump-
panuussuhteessa tärkeänä pidettiin luottamusta, tasa-arvoa, toisen kunnioitusta ja keski-
näistä kuulemista. (Kekkonen 2012 b, 215–217.)

Edellä esitetyt aikaisemmat tutkimukset valikoituivat opinnäytetyöhömmme niiden ajan-
kohtaisuuden vuoksi. Jokainen tutkimus käsitteli kasvatuskumppanuutta eri näkökul-
masta, mikä osaltaan auttoi meitä hahmottamaan kasvatuskumppanuuden kokonaisuutta
laajemmin. Näistä tutkimuksista saimme paljon vinkkejä oman kyselylomakkeemme
rakentamiseen sekä rajaamiseen. Tuloksiamme analysoitaessa oli hienoa huomata,
kuinka nämä tutkimukset tukivat meidän tutkimuksen tuloksia. Johtopäätöksissä nos-
tamme esille tutkimusten tulosten yhtäläisyyksiä.

6 TAVOITTEET JA TUTKIMUSONGELMA

Opinnäytetyömme tavoitteena on tuottaa varhaiskasvatuksen kentältä tietoa vanhempien ja työntekijöiden kokemasta kasvatuskumppanuudesta ja sen toimivuudesta. Työmme kohdistuu vanhempien ja työntekijöiden kokemuksiin kasvatuskumppanuuden toteutumisesta ja toiminnasta kunnan päiväkodeissa. Tärkeä osatavoite on selventää lasten vanhemmille se, mitä kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan. Tavoitteenamme on informoida luotettavasti vanhemmilta saadut tutkimuksen tulokset päiväkodin henkilökunnalle ja henkilökunnalta saadut tulokset heidän esimiehilleen. Tavoitteena on saattaa tutkimuksen tulokset myös lasten vanhempien tietoon, joko päiväkodin henkilöstön avulla tai paikallislehden välityksellä. Pidemmän aikavälin tavoitteena on aktivoida työntekijät sekä vanhemmat hyvään ja vuorovaikutukselliseen vuorovaikutukseen ja kumppanuuteen.

Tutkimuskohteenamme ovat alle neljävuotiaiden lasten vanhempien ja lasten ryhmissä työskentelevien työntekijöiden näkemykset ja kokemukset kasvatuskumppanuuden ja kasvatusvuorovaikutuksen toteutumisesta. Tutkimukseen osallistuneiden päiväkotien pienten ryhmät olivat ikäjakaumaltaan usein 0–4 vuotta, vaikka normaalisti ikäjakauma on 0–3 vuotta. Koska tutkimuskohderyhmänämme ovat lasten vanhemmat ja lapsia hoitavat työntekijät, on tutkimuskysymyksemme asetettava molempien näkökulmaan sopiviksi:

1. Kuinka kasvatuskumppanuus toteutuu päiväkodin ja kodin välillä?

- Millaisin keinoin kasvatuskumppanuutta toteutetaan?
- Miten ja missä kasvatuskumppanuuden toteutuminen näkyy käytännössä?
- Kuinka päiväkotitoiminnassa huomioi vanhempien ja työntekijöiden osallisuuden?

Kasvatuskumppanuuden merkittävänä osana on kasvatusvuorovaikutus. Tutkimuksessa tahdoimme tarkastella vanhempien ja työntekijöiden välistä vuorovaikutuksen toteutusta, koska 0–4-vuotiaiden lasten verbaalinen kommunikointi on ikään verrattain vä-

häistä. Toinen tutkimuskysymyksemme käsittelee kasvatusvuorovaikutuksen toteutumista päivähoitossa.

2. Kuinka kasvatusvuorovaikutus toteutuu päiväkodin ja kodin välillä?

- Kuinka vanhemmat kokevat tulevansa kuulluksi?
- Millaista informaatiota välittyy kodin ja päiväkodin välillä ja millä keinoin?
- Millaisista asioista vanhemmat ja työntekijät keskustelevat yhdessä?

Olemme ottaneet huomioon ammattikorkeakoulun asettamat yleiset opinnäytetyön tavoitteet. Tavoitteisiin kuuluu opiskelijan ammatillisen kasvun tukeminen ja vahvistaminen ja tutkivan työotteen kehittymisen tukeminen. Tavoitteita ovat myös opiskelijan tutkimuksellisen ajattelun ja argumentoinnin kehittäminen, opiskelijan tutkimustaitojen vahvistaminen sekä tutkimuksellisen tiedon, käytäntöjen ja toimintamallien tuottaminen. (Diakonia ammattikorkeakoulu 2010, 23.)

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

7.1 Tausta ja kohderyhmä

Tutkimuksen aihe on kasvatuskumppanuuden toteutuminen Varkauden kunnallisissa päiväkodeissa alle neljävuotiaiden ryhmissä. Toiseksi teemaksi nousee kasvatusvuoro-vaikutus ja sen toteutuminen osana kasvatuskumppanuutta. Alle neljävuotiaiden ryhmät valikoituvat tutkimuksen kohteeksi, koska mielestämme kasvatuskumppanuuden toteutumisen merkitys korostuu tässä ikäryhmässä. Perheen ja päivähoiton yhteistyö on erityisen tärkeää alle neljävuotiaiden kohdalla, koska kyseisen ikäryhmän verbaaliset taidot ilmaista esimerkiksi päivän kulkua ovat vielä melko heikot. Tässä ikäluokassa tiedon välittyminen on tärkeää, sillä yksinkertaiset arkiset asiat vaikuttavat lapsen päivän kulkuun niin kotona kuin päivähoitossa.

Tutkimuksen kohdekaupungiksi valikoitui Varkaus oman mielenkiintomme vuoksi. Varkaudessa on tehty vastaavanlainen tutkimus vuonna 2008. Yhteistyössä Varkauden varhaiskasvatuspäällikön kanssa päätettiin toteuttaa uusi kysely, jotta aikaisempi tutkimustieto saataisiin päivitettyä. Tutkimukseen valikoituivat kaikki Varkauden kaupungin kunnalliset päiväkodit. Varkaudessa on yhteensä kahdeksan päiväkotia, joista kaksi on yksityisiä päiväkoteja, joita emme ole ottaneet mukaan tähän opinnäytetyöhön. Varkauden kaupungin kunnalliset päiväkodit ovat Kankunharjun päiväkotia, Käpykankaan päiväkotia, Könönpellon päiväkotia, Päiviönsaaren päiväkotia, Repokankaan päiväkotia ja Taulumäen päiväkotia.

Tutkimukseen liittyvä kysely osoitettiin lasten vanhemmille sekä päivähoiton työntekijöille, koska tarkoituksena on vertailla heidän vastauksiaan keskenään. Näin ollen tutkimus tuo laajempaa kokonaiskuvaa tilanteesta kahdesta eri näkökulmasta. Kun tutkimuksessa puhutaan työntekijöistä, tarkoitetaan kaikkia kyseisissä lapsiryhmissä työskenteleviä päivähoiton ammattilaisia.

7.2 Tutkimusmenetelmät

Tämä opinnäytetyö on tutkimuspainotteinen työ. Tutkimuspainotteinen työ voi olla kvalitatiivinen eli laadullinen tai kvantitatiivinen eli tilastollinen tutkimus (Diakonia ammattikorkeakoulu 2010, 33). Tässä tutkimuksessa on piirteitä niin kvalitatiivisesta kuin kvantitatiivisestakin tutkimuksesta. Kyselylomakkeessa on avoimia ja strukturoituja kysymyksiä. Avoimet kysymykset analysoidaan sisällönanalyysillä, jotta saamme tutkitavasta ilmiöstä mahdollisimman tiiviin ja yleisen kuvauksen (Tuomi & Sarajärvi 2009, 103). Valintakysymysten analysoinnissa käytämme määrällisen tutkimuksen menetelmiä. Havainnollistamme strukturoiduista kysymyksistä saatuja tuloksia muun muassa prosenttitaulukoiden avulla (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 140).

Tutkimus on suurelta osin laadullinen, sillä siinä selvitetään työntekijöiden ja vanhempien näkemyksiä päiväkodin ja kodin välisestä kasvatuskumppanuudesta. Kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa lähtökohtaisesti kuvataan todellista elämää, jossa kohdetta tutkitaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Laadullisen tutkimuksen pyrkimyksenä on löytää ja paljastaa tosiasioita jo olemassa olevien väittämien sijaan. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 161.)

7.3 Aineiston kerääminen

Tutkimus aloitettiin syksyllä 2013 yhteydenotolla Varkauden kaupungin varhaiskasvatuspäällikköön. Esittelimme hänelle opinnäytetyön teeman, jota lähdettiin yhteistyössä jalostamaan eteenpäin. Syksyn 2013 aikana työstettiin tutkimussuunnitelmamme, joka toimitettiin varhaiskasvatuspäällikölle yhdessä tutkimuslupahakemuksen kanssa. Tämän jälkeen saatiin vahvistus tutkimukselle Varkauden kaupungin sivistystoimelta, jonka jälkeen otettiin yhteyttä tutkimukseen osallistuviin päiväkoteihin sopien henkilökohtaiset käynnit toimipisteisiin. Käynneillä informoitiin työntekijöitä tulevasta tutkimuksesta ja keskusteltiin heidän näkemyksistään ja toiveistaan kyselylomaketta kohtaan. Työntekijöitä pyydettiin keräämään lasten vanhemmilta sähköpostiosoitteet tulevaa tutkimusta varten.

Kyselylomaketta rakennettiin tutkimuskysymysten ja teorian pohjalta. Kyselylomake laadittiin Webropol -kyselysovelluksessa. Alkuperäisen suunnitelman mukaan kysely

oli tarkoitus toteuttaa sähköisesti. Mahdollistimme vastaamisen kyselyyn myös paperiversiolla. Sähköpostiosoitteita arvioituun vanhempien määrään tuli suhteessa hyvin vähän, joten päätimme tulostaa jokaiselle päiväkodille 13 kappaletta paperisia kyselylomakkeita, vaikuttaen näin vastausten määrään.

Kyselylomakkeita tehtiin kaksi erillistä: vanhemmille (liite 1) ja työntekijöille (liite 2). Kyselylomakkeet jakautuivat kolmeen osa-alueeseen. Ensimmäisessä osassa kysyttiin vastaajan taustatietoja, toinen osa käsitteli kasvatuskumppanuutta ja kolmannessa osassa kysyttiin kasvatusvuorovaikutuksesta. Kyselylomake pyrittiin pitämään mahdollisimman lyhyenä ja strukturoitujen kysymysten määrään panostettiin tietoisesti, jotta vastaaminen oli vastaajalle sujuvaa. Toinen ja kolmas osa-alue sisälsi sekä avoimia että monivalintakysymyksiä. Monivalintakysymyksissä käytettiin asteikkoa nollasta neljään, joka tulosten käsittelyyn määriteltiin sanallisesti: *täysin samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, jokseenkin eri mieltä, täysin eri mieltä ja ei mielipidettä*. Kyselyn avoimet kysymykset mahdollistivat vastaajan omien mielipiteiden julkituomisen anonyymisti. Vastauksilla saatiin kartoitettua vanhempien ja työntekijöiden mielipiteet kasvatuskumppanuuden sekä kasvatusvuorovaikutuksen toteutumisesta kodin ja päiväkodin välillä. Ennen kyselyiden lähettämistä käytettiin kyselyt testivastaajilla ja Diakoniamattikorkeakoulun opettajilla kommentoitavana. Lomakkeet viimeisteltiin saatujen palautteiden pohjalta.

Kyselylomakkeiden toimitus vanhemmille ja työntekijöille sujui suunnitellussa aikataulussa keväällä 2014. Kyselylomakkeen mukana toimitettiin saatekirjeet sekä vanhemmille (liite 3) että työntekijöille (liite 4). Sähköisesti lähtevä Webropol-kysely sisälsi myös saatekirjeet sekä vanhemmille (liite 5) että työntekijöille (liite 6). Vastausaikaa kyselyyn oli noin kaksi viikkoa. Kyselylomakkeita lähetettiin yhteensä 144 kappaletta, vanhemmille 110 kappaletta ja työntekijöille 34 kappaletta. Suurin osa tutkimuksen aineistosta saatiin paperiversioina, jotka syötettiin Webropol-ohjelmaan. Kokonaisuudessaan vastauksia vanhemmilta saatiin 44 ja työntekijöiltä 24. Vanhempien vastausprosentti oli 40 ja työntekijöiden vastausprosentti oli 71. Tutkimuksen kokonaisvastausprosentti oli 47.

7.4 Aineiston analyysi

Avoimia kysymyksiä lähdettiin purkamaan aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä aineistoa pelkistetään analysoitavaksi informaatioksi. Tässä tutkimuksessa käsiteltiin avoimien kysymysten vastauksia siten, että aineistoa pelkistettiin karsimalla kaikki tutkimukselle epäolennainen pois. Alkuperäisestä informaatiosta nostettiin ilmauksia, joiden avulla aineisto ryhmiteltiin ala- ja yläluokkiin. Avointen kysymysten sisällönanalyysi taulukoita teimme kaiken kaikkiaan kuusi kappaletta (esimerkkinä liite 7). (Tuomi & Sarajärvi 2009, 109–110.) Näiden yläluokkien avulla saatiin esiin keskeiset asiat johtopäätöksiä varten. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla tutkimuksen aineiston käsiteltävyys avointen kysymysten kohdalla oli luontevaa aineiston määrän vuoksi.

Määrällisten kysymysten vastausten käsittelyssä käytettiin Webropol-kyselysovelluksen tuottamia kuvioita ja taulukoita. Webropol-kyselysovellus antaa mahdollisuuden tutkia tuloksia esimerkiksi eri taustatietoihin vertailemalla ja se mahdollistaa selkeän kohde-ryhmien vastausten vertailun. Ristiintaulukointia tehtiin siten, että vastauksia vertailtiin taustatietoihin, mutta anonyymiyden vuoksi emme voineet esimerkiksi tarkastella isien ja äitien vastauksia keskenään. Myös päiväkotien tunnistettavuuden vuoksi jouduimme ristiintaulukoinnin hyödyntämistä jättämään vähemmälle huomiolle. Niin vanhempien kuin työntekijöiden vastauksissa huomattavia eroja ei ollut havaittavissa, joten ristiintaulukointi tämän vuoksi jätettiin vähemmälle.

Jaoimme kyselyn kolmeen eri osa-alueeseen: taustatiedot, kasvatuskumppanuus ja kasvatusvuorovaikutus. Tulokset esittelemme kyseisessä järjestyksessä. Tulokset käymme läpi kysymyskohtaisesti siten, että esitämme vanhempien ja työntekijöiden tulokset samassa kokonaisuudessa, sillä tämä helpottaa luettavuutta, vertailua ja kokonaisuuden hahmottamista. Johtopäätöksissä vertailemme vanhempien ja työntekijöiden vastauksia keskenään.

8 TUTKIMUKSEN TULOKSET

8.1 Tutkimukseen osallistuneiden taustatiedot

Opinnäytetyömme kyselyyn saimme vastauksia vanhemmilta 44 kappaletta, joten vastausprosentti oli 40. Kyselyyn vastanneista äitejä oli 95 % ja isiä vastanneista oli 5 %. Vastaajista kukaan ei ollut muu huoltaja. Kaikkia vastaajia tarkasteltaessa enemmistö (52 %) kuului ikäryhmään 26–35 vuotta. Noin kolmannes (29 %) vastanneista oli 36–45-vuotiaita ja alle 25-vuotiaita oli vajaa viidennes (18 %). Kyselyyn ei vastannut yli 45-vuotiaita vanhempia.

Kyselyssä selvitimme myös lapsen iän, tällä halusimme varmistaa että vastaajan lapsi on alle neljävuotias. Emme käy lapsen ikää tarkemmin läpi, koska se ei ole relevanttia tutkimustulosten analysoinnissa. Taustatiedoissa kysyimme myös sisarusten lukumäärää; tällä tiedolla halusimme saada itsellemme käsityksen siitä, onko vanhemmilla aiempaa kokemusta päivähoidosta tai vanhemmuudesta. Tämä tieto ei ole tulosten esittelyssä millään muotoa relevanttia, joten jätämme sen analysoinnista pois.

Opinnäytetyömme tutkimukseen saimme työntekijöiltä vastauksia yhteensä 24 kappaletta, vastausprosentti oli 71. Tuloksia tarkastellessa käy ilmi, että vastanneista puolet oli lastenhoitajia, neljäsosa vastanneista oli lastentarhanopettajia, 8 % lastenohjaajia ja 16 % oli ammatiltaan joko kodinhoitaja, lähihoitaja, työkokeilija tai päiväkotiapulainen. Vastaajat (n=23) olivat työskennelleet varhaiskasvatuksessa kahdesta kuukaudesta 40 vuoteen.

8.2 Kasvatuskumppanuuden toteutuminen

Kyselyn alussa koimme tärkeäksi selvittää, onko päiväkodissa riittävästi toimintaa, johon vanhemmat voivat osallistua. Kysymyksen selitteeksi laitoimme *mm. vanhempainillat, varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen, juhlat*. Vanhemmista (n=44) vastausvaihtoehdon *täysin samaa mieltä* valitsi 27 %. *Jokseenkin samaa mieltä* oli 38 % ja *jokseenkin eri mieltä* 23 %. Vanhemmista *täysin eri mieltä* oli 5 % ja 7 % vastasi: *ei mielipidettä*. Työntekijöistä (n=24) vastausvaihtoehdon *täysin samaa mieltä* valitsi 39

% . *Jokseenkin samaa mieltä* oli 63 % ja *jokseenkin eri mieltä* vastanneista oli 4 % . Vastanneista kukaan ei ollut *täysin eri mieltä* . Työntekijöistä 4 % vastasi: ei mielipidettä.

Kysymystä tarkensimme avoimella kysymyksellä: jos päiväkodissa on riittävästi toimintaa, johon vanhemmat voivat osallistua, millaista toiminta on? Vanhempien (n=24) sekä työntekijöiden (n=20) kommentoissa nousi esille erilaiset tapahtumat, kalenterivuoden mukainen toiminta sekä lakisääteinen toiminta. Alla esittelemme muutamia esimerkkejä vanhempien ja työntekijöiden vastauksista.

Varhaiskasvatussuunnitelma laadittiin yhdessä. Joulun alla oli yhteinen puuhailta ja nyt keväällä on vastaavanlainen ulkotapahtuma. (Vanhempi 26–35 vuotta)

Varhaiskasvatussuunnitelma, perheen yhteiset ulkoilupäivät, juhlat, vanhempainyhdistys toiminta (Vanhempi 26–35 vuotta)

Vanhempainillat, pikkujoulut (+isovanhempainpäivä on lapselle tärkeä) (Vanhempi 36–45 vuotta)

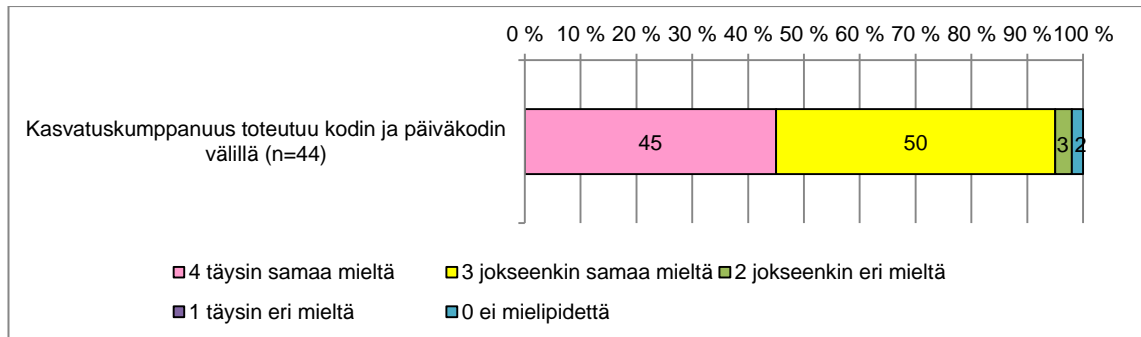
Retket, konsertit,perheillat, teatteriesitykset, teemapäivät, juhlat(esim.joulu/kevät) (Lastentarhanopettaja)

lapset+vanh. tutustumiskäynti - vasukeskustelut - norm. vanh.illat (perustietopaketti/teemaillat) - perheiden yht. askartelu-/liikuntailtoja: - pihata-
pahtumia - mahdolliset juhlat (esim. kevät-/joulu-), jotka koostuvat lasten
(+vanh.) esityksistä - vanh. saavat osallistua ohjelmiin (jos haluavat, yhdessä lastensa kanssa) tai lapset itse esiintyvät.... (Lastenhoitaja)

Tämän jälkeen halusimme selvittää, ovatko vanhemmat osallistuneet päiväkodin ja kodin väliseen yhteistyöhön. Vastanneista (n=44) 48 % oli *täysin samaa mieltä* siitä, että he ovat osallistuneet yhteistyöhön. Vastaaajista 45 % vastasi *jokseenkin samaa mieltä*. *Jokseenkin eri mieltä* oli 2 %, ja *täysin eri mieltä* ei ollut kukaan. Vaihtoehdon *ei mielipidettä*, valitsi 5 %. Työntekijöille asettelimme kysymyksen hieman eri tavalla. Kysyimme, ovatko he osallistuneet päiväkodin ja kodin välisiin yhteisiin tapahtumiin. Tällä halusimme kartoittaa työntekijöiden osallistumisaktiivisuutta. Vastanneista (n=24) 67 % oli *aina* osallistunut tapahtumiin, 21 % ilmaisi osallistuneensa *melko usein*, 8 % osallistui tapahtumiin *melko harvoin* ja 4 % *ei ollut osallistunut koskaan*.

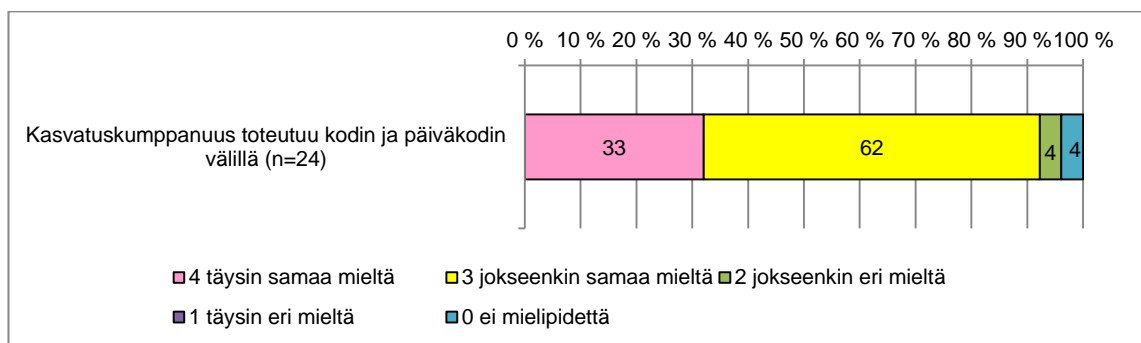
Kysyttäessä kuinka kasvatuskumppanuus toteutuu kodin ja päiväkodin välillä, puolet vanhemmista oli sitä mieltä, että kasvatuskumppanuus *jokseenkin toteutuu*. Vajaa puolet vastanneista kokee kasvatuskumppanuuden *toteutuvan täysin*. *Jokseenkin eri mieltä* ja

ei mielipidettä, oli kasvatuskumppanuuden toteutumisesta muutama vanhempi. Vanhemmista kukaan ei ollut asiasta *täysin eri mieltä*. Kuviossa 1 esitetään graafisesti vastausten jakautuminen.

KUVIO 1. Vanhempien kokemus kasvatuskumppanuuden toteutumisesta, n merkitsee kyseiseen kysymyskohtaan vastanneiden määrää

Työntekijöistä enemmistö oli sitä mieltä, että kasvatuskumppanuus kodin ja päiväkodin välillä *jokseenkin toteutuu* ja reilu kolmasosa mielsi kasvatuskumppanuuden *toteutuvan täysin*. *Jokseenkin eri mieltä* ja *ei mielipidettä*, kasvatuskumppanuuden toteutumisesta oli muutama työntekijä. Kuviossa 2 esitetään graafisesti vastausten jakautuminen.

KUVIO 2. Työntekijöiden kokemus kasvatuskumppanuuden toteutumisesta, n merkitsee kyseiseen kysymyskohtaan vastanneiden määrää

Tätä kysymystä tarkensimme vielä avoimella kysymyksellä: miten ja missä kasvatuskumppanuuden toteutuminen mielestänne näkyy käytännössä? Vanhempien (n=29) ja työntekijöiden (n=19) kommentoissa nousi selvästi esille vuorovaikutus, yhteiset toimintamallit, resurssit ja lapsen sosiaaliset taidot. Alla esittelemme muutamia esimerkkejä vanhempien ja työntekijöiden vastauksista.

Vasu-keskustelussa tuli tunne, että päiväkotiryhmän kasvattajat todella tuntevat lapseni. Tuomis- ja hakemistilanteissa vaihdetaan usein lapsen kuulumisia. (Vanhempi 26–35 vuotta)

Päiväkoti kunnioittaa kasvatustapahtumiamme ja pyrkii noudattamaan samoja menetelmiä hoidossa (Vanhempi alle 25 vuotta)

LAPSEN KÄYTTÖKESKUS (Vanhempi 36–45 vuotta)

Lapsen tarpeet pyritään huomioimaan. Käytäntö asettaa omat haasteensa, rauhallisia hetkiä henkilökunnan kanssa ei juuri ole. Varhaiskasvatustapahtumia vaihdettiin useaan kertaan järjestelyvaikeuksien vuoksi... Kustannussäästöt näkyvät myös päiväkodissa. (Vanhempi 36–45 vuotta)

Avoimuudessa, annetaan aikaa vaihtaa sananen, otetaan huomioon yksilöinä. (Vanhempi 26–35 vuotta)

Lapsella kehittyy hyvän elämän edellytykset koko ajan mm. vuorovaikutus, vuoron odottaminen, toistot, ikävien tehtävien tekeminen, ponnistelu, pettymysten sietokyky, hyvä käytös, ajattelu, muisti, jne.. ja näitä taitoja viedään yhdessä keskustellen vanhempien kanssa lapsen elämässä eteenpäin toisiamme tukien. Ja sitten iloitsimme yhdessä lapsen kasvamisesta. (Työntekijä)

Päivittäisissä kohtaamisissa, joissa tutuus, turvallisuus, luottamus, huumori ja keskiössä ennen kaikkea "yhteinen" lapsi, jonka hyvinvoinnista molemmat/kaikki kiinnostuneita. Tällöin myös lapselle tulee käsitys aikuisten välillä vallitsevasta yhteydestä ja omasta tärkeydestä. (Lastentarhanopettaja)

Kasvatustapahtumien näkyminen parhaiten päivittäisessä kanssakäymisessä vanhempien kanssa, vaihdetaan kuulumisia aamulla ja päivällä, käydään yhdessä varhaiskasvatustapahtumien läpi, tavataan vanhempainiltojen tiimoilta. Kasvatustapahtumien tarviin avoimuutta ja luottoa toiseen :) (Työntekijä)

Annoimme vanhemmille ja työntekijöille mahdollisuuden kertoa, kuinka kasvatustapahtumien saisi toimimaan yhä paremmin ja kuinka sitä tulisi edelleen kehittää. Vanhempien (n=27) ja työntekijöiden (n=16) kommentteista nousi esille muun muassa kehitysehdotuksia koskien informaation kulkua, organisaation toimintamalleja ja resursseja. Alla esittelemme muutamia esimerkkejä vanhempien ja työntekijöiden vastauksista.

Henkilökunnasta heijastuu ajanpuute. Rauhallisia keskusteluhetkiä ei juuri ole. (Vanhempi 36–45 vuotta)

Enemmän päivähoitoa ja perheen välisiä yhteisiä tapahtumia; vanhempi-lapsi-päiviä, isovanhemmat mukaan, teemapäiviä ja joulujuhlat

säännöllisesti. Voisiko päivähoitossa kokeilla koulussa käytössä olevaa ns. vanhempainvartti tyylistä tapaamista hoitajien ja vanhempien kesken... (Vanhempi 26–35 vuotta)

Aina kasvattajilla ei ole vanhemmille aikaa, mikä on luonnollista, koska yleensä lapset tuodaan ja haetaan melko lailla yhtä aikaa. Henkilökuntaa lisää? Jokaista lasta kohden pitäisi olla ainakin 5 minuuttia aikaa sekä aamulla että illalla, jotta hyvä ja kommunikoiva yhteys säilyy. Lapsen omahoitajasysteemi on hyvä malli, jota voisi käytännössäkin enemmän tuoda esiin. Kasvatuskumppanuudessa on huomioitava myös lapsen yksilöllisyys ja henkilökohtaiset tarpeet. (Vanhempi alle 25 vuotta)

Olisi mukava jos välillä olisi esim.viikonloppuna kerran pari vuodessa yhteistä toimintaa perheille, niin että lapsen kaverit ja heidän vanhemmat tulisivat tutuiksi ja olisi näin helompi järjestää esim. leikki treffejä hoidon ulkopuolella. Myös kuukausittainen ohjelma olisi mukava missä käytäisiin pääpiirtein läpi mitä on luvassa hoidossa, joko lokeroon tai sähköpostiin. voisiko myös vanhempien ehdotuksia ottaa ylös toiminnan suunnittelussa. Itse tykkään kuulla lasten kuulumisista, lisiko reissuvihkossa ideaa, siihen voisi kirjoitella aika viikottain lapsen tarha kuulumisia, mitä on tehty, mikä on onnistunut, mikä ei ja mikä on apsesta ollut erityisen mukavaa jne. aina kun ei välttämättä hirveesti kerkeä jutella tuodessa/hakiessa ja jäisi myös mukava muisto lapselle. (Vanhempi alle 25 vuotta)

Enemmän tapaamisia/keskusteluja Turha kiire hoidosta pois ja huolehtia, että lapsi saa AINA parasta hoitoa ja huolenpitoa. (Vanhempi 26–35 vuotta)

Koulutusta aiheesta olisi hyvä saada. Kuinka kumppanuus luodaan ja kuinka sitä ylläpidetään. (Lastenhoitaja)

Perheiden toiveita olisi hienoa enemmän toteuttaa, jos ne olisivat vain mahdollisuuksien rajoissa, aika vähän vanhemmat näitä toiveita esittävät. Vanhempien keskinäinen vertaistuki auttaisi varmasti monissa kasvatuksellisissa asioissa, mikä olisi vain se foorumi missä vanhemmat kohtaisivat? (Lastentarhanopettaja)

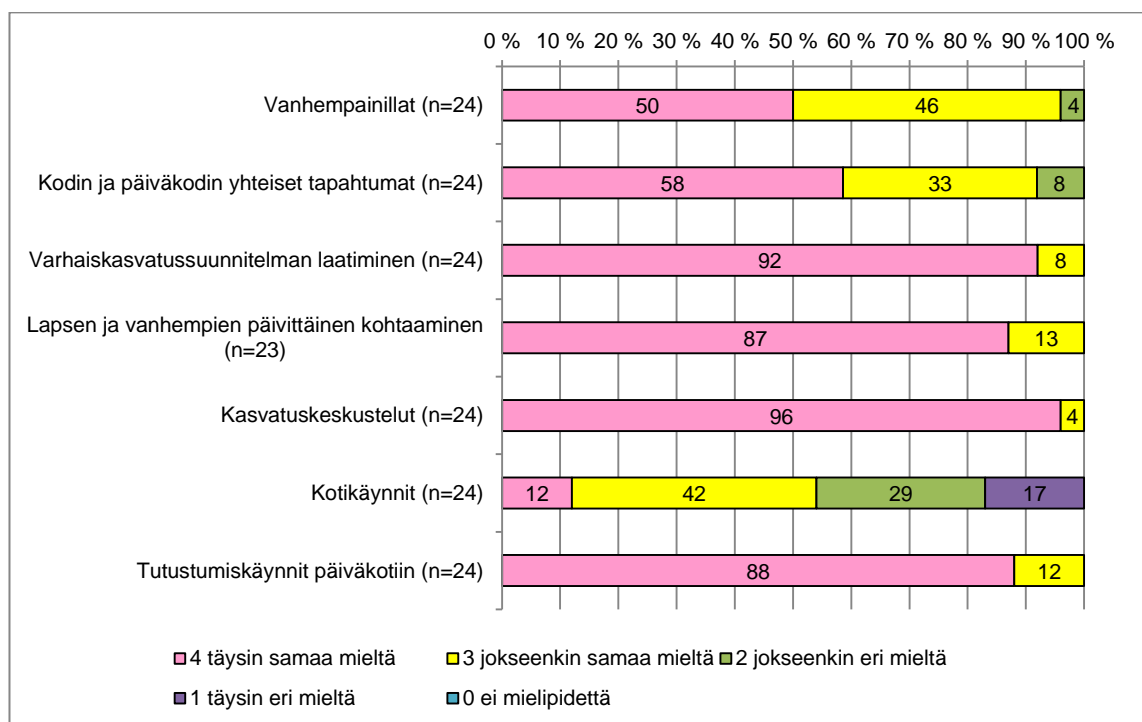
Tulisi päivittäin olla riittävästi henkilökuntaa, että ei tulisi ylikuormittamista ja näin työssä jaksaisi antaa sen mitä lapselle kuuluu. (Työntekijä)

esim.omahoitaja systeemi, kotikäynnit ja vanhempien taholta miten kertovat asioista ja ovat aktiivisia. (Lastenhoitaja)

Edellä mainittu aika ja ajanpuute nousivat myös vahvasti esiin kysyttäessä, onko kasvattajilla riittävästi aikaa vanhemmille ja lapsille. Vanhemmista (n=44) yli puolet kokee, että *aikaa ei ole riittävästi* ja vain reilu kolmasosa kokee *ajan olevan riittävää* kasvattajien taholta. Työntekijöistä (n=24) lähes kaikki (83 %) kokee, että heillä kasvattajana *ei ole riittävästi aikaa* vanhemmille ja lapsille. Toiveet ja tarpeet huomioidaan päiväkodissa ajanpuutteesta huolimatta hyvin, sillä vanhemmista (n=44) yli puolet oli sitä mieltä.

Kuitenkin muutama vastaajista koki, että toiveet ja tarpeet jäävät *jokseenkin huomioimatta*. Työntekijöistä (n=23) lähes kaikki (83 %) ajatteli, että he ottavat vanhempien toiveet ja tarpeet *jokseenkin huomioon* ja 17 % oli sitä mieltä, että toiveet ja tarpeet *huomioidaan täysin*.

Työntekijöiltä kysyimme, mikä heidän mielestään edistää kasvatuskumppanuutta. Kuviossa 3 näkyy kokonaisuudessaan hyvin kasvattajien mielipiteet kasvatuskumppanuutta edistävästä tekijästä. Kasvatuskeskustelut nousivat tärkeimmäksi kasvatuskumppanuutta edistäväksi tekijäksi.

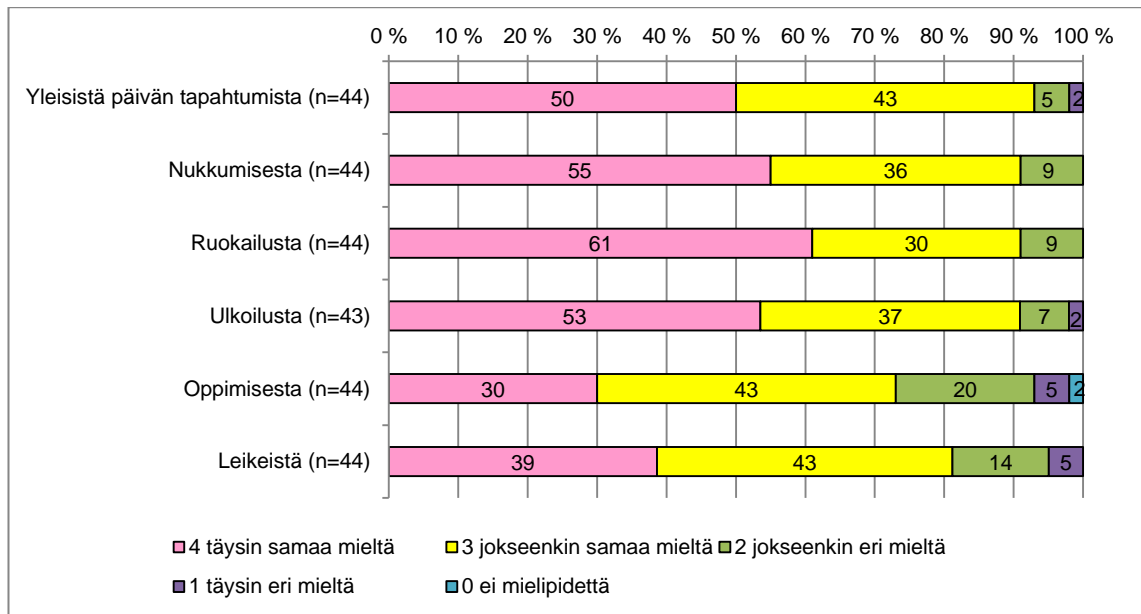
KUVIO 3. Kasvatuskumppanuutta edistävät tekijät työntekijöiden mielestä. Kuviossa n merkitsee kyseiseen kysymyskohtaan vastanneiden määrää

8.3 Kasvatusvuorovaikutus

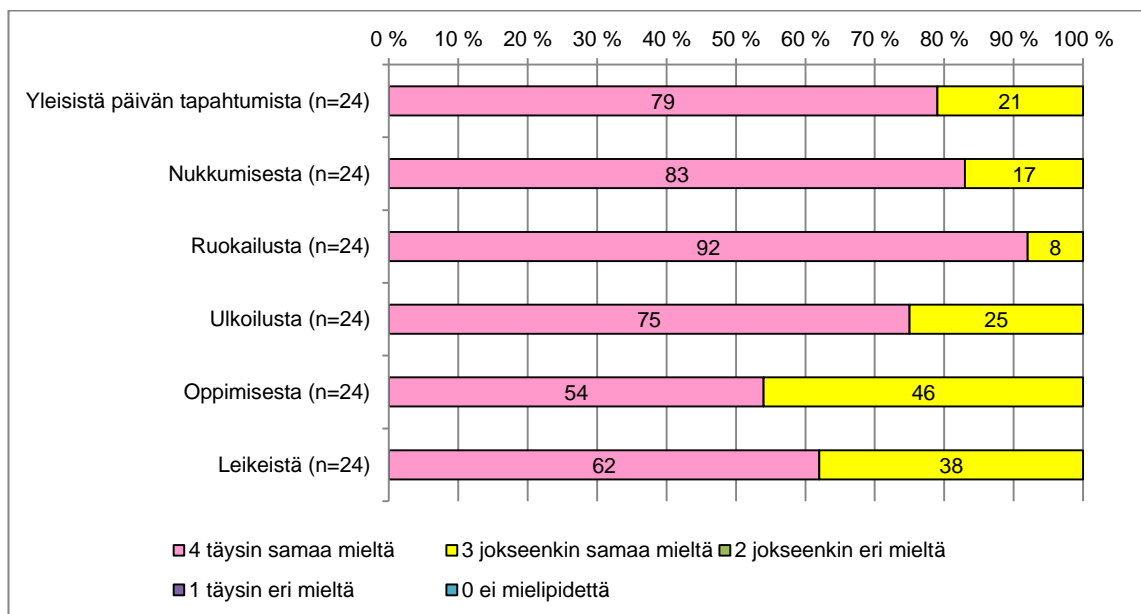
Luonnollisena jatkumona kasvatuskumppanuudesta siirryimme kyselylomakkeessa kasvatusvuorovaikutukseen. Halusimme selvittää, kuinka vanhemmat kokevat tulevana kuulluksi kasvattajien puolelta sekä millaista informaatiota päiväkodista välittyy koteihin ja millä keinoin. Työntekijöiltä halusimme kuulla heidän mielipiteensä siitä, kuinka he kasvattajana kuuntelevat vanhempia ja antavat informaatiota lapsen hoitopäivästä.

Tuloksia tarkasteltaessa vanhemmista (n=43) noin puolet kokivat tulleen *täysin kuulluksi* kuulumisissa, hoitopäivän toiveissa sekä lapsen yksilöllisissä tarpeissa. Työntekijöiden (n=24) tuloksista on myös havaittavissa samansuuntaisia ajatuksia. Yli puolet työntekijöistä koki kuulevansa ja keskustelevansa vanhempien kanssa edellä mainituista asioista. Kuulluksi tuleminen vanhemmuuteen liittyvissä asioissa jakoi niin vanhempien kuin työntekijöiden mielipiteitä selkeästi samansuuntaisesti. Vanhemmista 47 % ja työntekijöistä 42 % oli *täysin samaa mieltä* siitä, että kuuleminen vanhemmuuteen liittyvissä asioissa toteutuu täysin. Vanhemmista 12 % ja työntekijöistä 8 % oli asiasta *jokseenkin eri mieltä*.

Kohderyhmänämme olivat alle neljävuotiaiden lasten vanhemmat sekä alle neljävuotiaiden lasten ryhmissä työskentelevät kasvattajat. Vanhemmilta selvitettiin, kuinka vanhemmat kokevat saavansa kasvattajilta tietoa lapsen hoitopäivistä. Työntekijöiltä selvitimme, kuinka he kokevat välittävänsä tietoa lapsen hoitopäivästä vanhemmille. Vanhemmille on tärkeä tieto esimerkiksi se, kuinka lapsi nukkuu tai syö päiväkodissa. Halusimme tahollamme saada vanhemmat myös miettimään, mitä muita lapsen kehityksen kannalta tärkeitä asioita hoitopäivät pitävät sisällään. Nostimme nukkumisen ja ruokailun rinnalle leikkimisen, oppimisen, ulkoilun ja yleiset päivän tapahtumat. Tuloksista nousee esille, että vanhemmat ovat eniten saaneet informaatiota nimenomaan lapsen ruokailusta ja nukkumisesta, myös ulkoilu nousee vahvasti esiin. Kuviossa 4 esitämme tulosten jakautumisen prosentuaalisesti. Vähemmälle huomiolle jäävät informaatio lapsen leikeistä ja oppimisesta. Tämä nousee esiin myös työntekijöiltä saaduista tuloksista kuviossa 5.

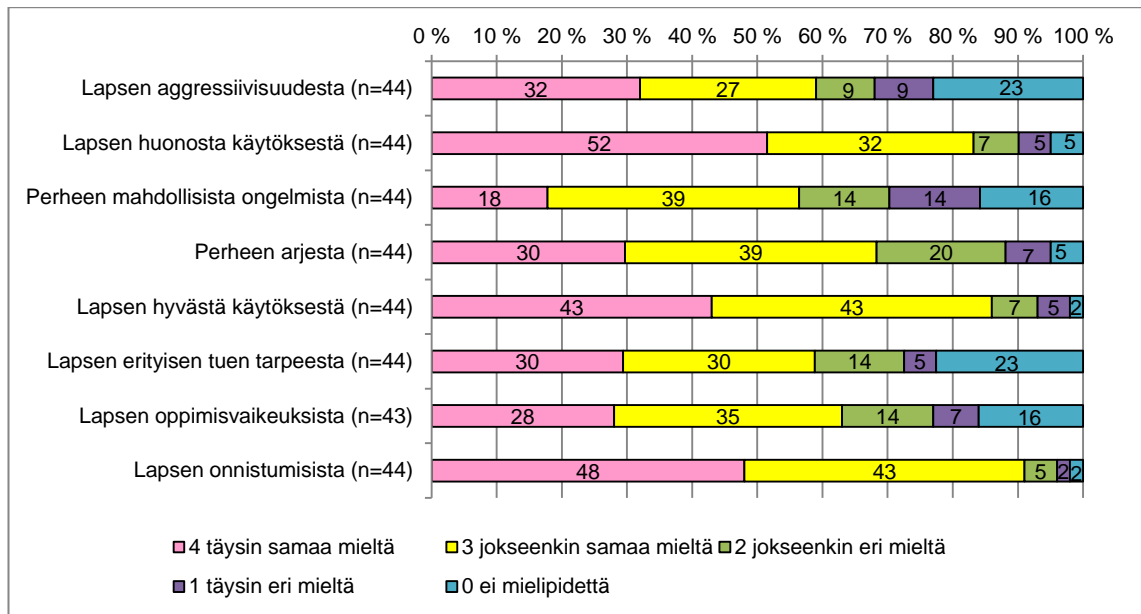

KUVIO 4. Vanhemmille kerrotaan päivittäin lapsen hoitopäivän kulusta. Kuviossa n merkitsee kyseiseen kysymyskohtaan vastanneiden määrää

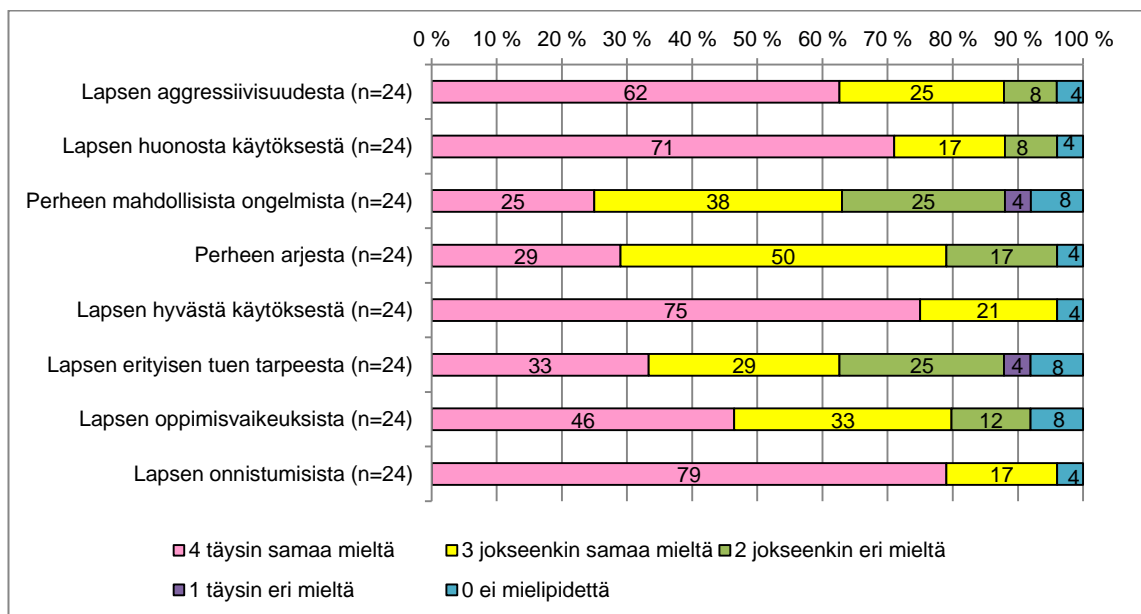

KUVIO 5. Työntekijät kertovat vanhemmille päivittäin lapsen hoitopäivän kulusta. Kuviossa n merkitsee kyseiseen kysymyskohtaan vastanneiden määrää

Halusimme selvittää vanhempien näkemyksen siitä, mistä he keskustelevat kasvattajien kanssa. Tutkimus tulosten mukaan vanhemmat ovat sitä mieltä, että he keskustelevat eniten kasvattajien kanssa lapsen huonosta käytöksestä, lapsen onnistumisista, lapsen hyvästä käytöksestä ja lapsen aggressiivisuudesta. Myös työntekijät nostivat edellä mainitut asiat keskusteluiden yleisimmiksi sisällöiksi. Nämä tulokset esitämme prosentuaalisesti kuvioissa 6 ja 7.

KUVIO 6. Vanhemmat keskustelevat kasvattajien kanssa. Kuviossa n merkitsee kyseiseen kysymyskohtaan vastanneiden määrää

KUVIO 7. Kasvattajat keskustelevat vanhempien kanssa. Kuviossa n merkitsee kyseiseen kysymyskohtaan vastanneiden määrää

Kysyimme myös, millaiseksi vanhemmat sekä työntekijät kokevat keskustelun keskenään. Vanhemmista (n=44) vajaa puolet oli sitä mieltä, että keskustelu kasvattajien kanssa on *jokseenkin helppoa*, työntekijöistä (n=24) reilusti yli puolet oli samaa mieltä vanhempien kanssa. Vanhemmista vajaa puolet oli sitä mieltä, että keskustelu on *helppoa*, kun taas työntekijöistä vajaa viidesosa mielsi keskustelun olevan helppoa. Työntekijöistä reilu viidesosa koki keskustelun vanhempien kanssa olevan *jokseenkin vaikeaa*.

Vanhemmista vajaa viidesosa mielsi keskustelun olevan *jokseenkin vaikeaa*. Tätä kysymystä pyysimme perustelemaan omin sanoin, vanhemmilta (n=38) ja työntekijöiltä (n=22) nousi seuraavanlaisia perusteluja:

Meidän perheen lasten ryhmiin on sattuneet helpostilähestyttävät ja mukavat hoitajat. Joskus on vieraita sijaisia tai esim. opiskelijoita tai työharjoittelijoita; heidän kanssaan keskustelu jää vähemmäksi. Viime aikoina ollut opiskelijoita tms., jotka eivät ole esittäytyneet lainkaan... (Vanhempi 26–35 vuotta)

Olemme tulleet vuosien saatossa tutuiksi toisillemme ja tiedämme, että asiat pitää puhua suoraan ja selvittää saman tien. Molemminpuolinen luottamus hoitajien ja vanhempien välillä. (Vanhempi 36–45 vuotta)

Kasvattajat vaikuttavat kiinnostuneilta ja aktiivisilta. Toisinaan tuntuu, että kasvattajat sanoavat liian suoria mielipiteitä omien kokemustensa kautta ollessaan itse vanhempia. (Vanhempi 26–35 vuotta)

Henkilökohtaisista asioista on aina hieman hankala puhua tuntemattomille ihmisille mutta luotan hoitajien ammattitaitoon ja tutustumme kokoajan paremmin. (Vanhempi 26–35 vuotta)

Minua kuunnellaan kyllä, mutta en ole varma johtaako se mihinkään. (Vanhempi 26–35 vuotta)

Osa hoitajista on etäisiä ja töykeitä, osa yli-innokkaita ja liian pirteitä. (Vanhempi alle 25 vuotta)

P-kodin työntekijät ovat ammattitaitoisia, avoimia, ymmärtäväisiä ja helposti lähestyttävissä. keskustelut luontevia ja luottamuksellisia. (Vanhempi 26–35 vuotta)

Savolaisten hoitotätien kanssa "juttu luistaa". (Vanhempi 36–45 vuotta)

Riippuu paljon henkilökemioista kuinka hyvän keskusteluyhteyden saa. Joskus päiväkodin ja kodin näkemys lapsesta voi olla hyvinkin erilainen. (Lastenhoitaja)

Kun on saanut luotua vanhempien kanssa hyvin yhteishengen (molemminpuolinen luottamus), heidän kanssaan voi puhua kaikista asioista. (Lastentarhanopettaja)

Uutena hoitajana ryhmässä --> vanhemmat haluavat jutella mieluummin "tutun" hoitajan kanssa. Kun on nuori hoitaja niin vanhemmat saattavat arvostella hoitotaitoa pelkän iän perusteella. (Lastenhoitaja)

Tutkimuksessa kysyttiin vanhemmilta, saavatko he tarvittaessa ohjausta seuraaviin kasvatuksellisiin asioihin ja tätä kautta tukea vanhemmuuteen: rajojen asettaminen, lapsen

erityisen tuen tarve, lapsen ruokailu, pukeutuminen ja nukkuminen. Työntekijöiltä kysyttiin antavatko he tarvittaessa ohjausta edellä mainittuihin asioihin. Tutkimustuloksia tarkastellessa sekä vanhemmat että työntekijät olivat sitä mieltä, että ruokailusta, nukkumisesta ja pukeutumisesta on helppo pyytää, saada ja antaa ohjausta. Ohjauksen saantia koskien lapsen nukkumista, nousi esiin myös eriäviä mielipiteitä. Lapsen erityisen tuen tarve nousi työntekijöiden tuloksia tarkasteltaessa selkeimmin esille, se koetaan vaikeaksi osa-alueeksi, josta antaa ohjausta.

Kyselyn lopuksi kartoitimme vielä, minkälaisien kanavien kautta vanhemmat saavat informaatiota tulevista tapahtumista. Tuloksista kävi ilmi, että suurin osa vanhemmista saa informaation ilmoitustaululta (90 %) erillisellä tiedotteella (95 %) tai suullisesti (86 %). Sähköpostin kautta ei informaatio välity ollenkaan. Myöskään puhelimitse ei informaatiota välitetä juuri ollenkaan (7 %). Työntekijöille tehdystä kyselystä ilmenee, että vanhemmilta saatu tieto pitää paikkansa. Osa työntekijöistä kuitenkin käyttää viestittämisen apuvälineenä myös sähköpostia ja puhelinta.

Kokonaisuudessaan tämän tutkimuksen tekeminen ja tulosten analysointi antoi meille hyvin paljon eväitä tulevaisuuteen niin vanhempina kuin työntekijöinä. Tutkimuksen tekemisen myötä opimme paljon siitä, mitä vanhemmat ja työntekijät kasvatuskumppanuudelta odottavat. Saimme kattavasti vastauksia, joiden tuloksista ilmeni, että kasvatuskumppanuuden ja kasvatustuorevaikutuksen toteutumiseen ollaan melko lailla tyytyväisiä. Täydellisesti toimivaa kasvatuskumppanuutta ei kuitenkaan aina ole. Tässäkin tutkimuksessa vanhemmat ja työntekijät nostivat esiin hyviä kehittämissuhteita. Seuraavassa luvussa teemme omia johtopäätöksiä saatujen tulosten perusteella sekä linkitämme niitä aikaisempiin tutkimuksiin. Mietimme myös opinnäytetyömme hyödyntämistä tulevaisuudessa sekä mahdollisia jatkotutkimusideoita.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyömme tavoitteena oli selvittää, kuinka kasvatuskumppanuus toteutuu kodin ja päiväkodin välillä: millaisin keinoin kasvatuskumppanuutta toteutetaan, miten ja missä kasvatuskumppanuuden toteutuminen näkyy käytännössä ja kuinka päiväkotitoiminnassa huomioi vanhempien ja työntekijöiden osallisuuden. Toisena tavoitteena oli selvittää, kuinka kasvatusvuorovaikutus toteutuu päiväkodin ja kodin välillä: kuinka vanhemmat kokevat tulevansa kuulluksi, millaista informaatiota välittyy kodin ja päiväkodin välillä ja millä keinoin sekä millaisista asioista vanhemmat ja työntekijät keskustelvat yhdessä. Tutkimuksen kautta saimme vastauksia kaikkiin edellä mainittuihin tutkimuskysymyksiin ja saimme tutkimuksemme kautta ideoita kasvatuskumppanuuden kehittämiseen, näitä tulemme johtopäätöksissä esittämään.

9.1 Kasvatuskumppanuus

Tutkimustuloksista käy ilmi, että kasvatuskumppanuus Varkauden kaupungin kunnallisissa päiväkodeissa alle neljävuotiaiden ryhmissä toteutuu tai ainakin jokseenkin toteutuu niin työntekijöiden kuin vanhempien näkökulmasta. Mielestämme hälyttävää kuitenkin on, että tuloksista löytyy jonkin verran vastauksia, joiden mukaan kasvatuskumppanuus ei toteudu kodin ja päiväkodin välillä.

Teorian valossa kasvatuskumppanuutta oleellisesti edistää päiväkodin ja kodin väliset yhteiset tapahtumat, esimerkiksi juhlat ja vanhempainillat. Tutkimuksemme sekä vanhempien että työntekijöiden vastauksista nousi esille, että päiväkodeissa järjestetään toimintaa, johon vanhemmat voivat osallistua, mutta toiminta voisi olla aktiivisempaa. Yhteneväisyyttä Kinnusen ja Pesosen (2008) saatuihin tutkimustuloksiin on havaittavissa. Heidänkin saamista tuloksista käy ilmi, että yhteistyömalleja on, mutta niihin toivottaisiin parannusta. Mielestämme tämä edellyttää sitä, että päiväkodilla olisi riittävästi resursseja toiminnan järjestämiseen sekä näkemystä erilaisten toimintamallien tärkeydestä sekä päiväkodeille että perheille. Mielestämme vastuuta toiminnan järjestämisestä ei voi kokonaan laittaa työntekijöiden vastuulle, vaan siihen vaaditaan koko kasvatustutkimuksen tuki. Tässä nousee myös esille vanhempien vastuu toimintaan osallistumisesta. Innovatiivinen ote yhteisiin tapahtumiin esimerkiksi vanhempaintoimikunnan

avulla voisi osaltaan nostaa vanhempien osallistumista tapahtumiin. Tutkimuksemme tuloksista nähdään, että työntekijät tiedostavat päiväkodin ja kodin välisten tapahtumien edistävän kasvatuskumppanuutta, mutta kuitenkin työntekijöiden mielestä yhteistä toimintaa ei ole tarpeeksi. Vastauksissaan vanhemmat peräänkuuluttivat esimerkiksi vanhempainiltoja, sillä ne olisivat oiva paikka verkostoitua muiden perheiden kanssa. Verkostoitumisen kautta saataisiin järjestettyä lapille esimerkiksi leikki treffejä sekä vanhemmat saisivat kaivattua vertaistukea.

Viita (2013) opinnäytetyön tutkimuksessa toi esille erilaisia arjen haasteita, jotka voivat estää toimivan kasvatuskumppanuussuhteen syntymisen. Päällimmäisenä hänen tutkimuksessaan nousi esille ajanpuute. Viidan tekemät aikaisemmat tulokset tukevat meidän kyselymme tuloksia, sillä valtaosassa tutkimuksemme vastauksia, molemmilla kohderyhmillä, nostettiin esiin ajan puute, työntekijöiden kiire sekä henkilöstön vajoaus. Kaikkien edellä mainittujen merkitys nousi esille useissa eri kysymyskokonaisuuksien vastauksissa. Vanhemmat pohtivat vastauksissaan sitä, että onko työntekijöillä tarpeeksi aikaa kohdata lapsi ja perhe yksilönä sekä kuinka henkilöstön vajoaus aiheuttaa turhaa kiireen tuntua päivittäisiin kohtaamisiin. Vanhempien vastauksista nousi esiin tunne, että kasvat keskustelut joudutaan käymään kiireellä läpi henkilöstön resursoinnin vuoksi. Mielestämme valitettavaa on, että sama asia heijastui työntekijöiden vastauksista. Työntekijät kokivat ajanpuutteen ongelmallisena, sillä he kokivat, että kasvattajana heillä ei ole riittävästi aikaa lapsille ja vanhemmille.

Vastauksista nousi esille useita kasvatuskumppanuutta kehittäviä ideoita. Työntekijät nostivat esille muun muassa omahoitajakäytännön ja kotikäynnit. Olemme sitä mieltä, että omahoitajakäytäntö olisikin hyvä, sillä sen avulla on helpompaa luoda perheisiin avoin, rehellinen ja luottamuksellinen suhde, joka kantaisi läpi koko lapsen päivähoiton ajan. Tutkimuksemme tuloksissa työntekijöiltä nousi myös tarve mahdollisuuteen tarttua perheiden toiveisiin, kiireettömään läsnäoloon vanhempien kohtaamisissa. Työntekijät toivoivat enemmän mahdollisuuksia kasvatustiimin keskinäiseen asioiden pohtimiseen ja suunnitteluun. Vastauksissaan työntekijät peräänkuuluttivat koulutusta kasvatuskumppanuuden luomiseen ja ylläpitämiseen. Väitöskirjassaan Kekkonen (2012) puhuu edellä mainittujen käytäntöjen puolesta ja meidänkin mielestä ne olisivat hyvä juurruttaa jokaisen päiväkodin toimintaan.

Tutkimuksessamme vanhemmat nostivat vastauksissaan esille sen, että kasvatustarpeita olisi hyvä käydä useammin kuin kerran vuodessa, jolloin myös lapsen yksilölliset tarpeet tulisi huomioida kattavammin ja vanhempien osallisuutta saataisiin lisättyä. Vanhemmilla oli suuri toive saada lisää aikaa kasvattajien taholta, esimerkiksi vienti- ja hakutilanteissa 5 minuuttia per lapsi, tällöin hyvä ja kommunikoiiva yhteys säilyisi paremmin. Myös vanhemmat nostivat kasvatuskumppanuutta kehittäväksi toiminnaksi omahoitajakäytännön ja mahdollisen reissuvihkon käyttöönoton, joka mahdollistaisi lasta koskevien viestien välittymisen.

9.2 Kasvatusvuorovaikutus

Koski (2012) sekä Kekkonen (2012) tutkimustuloksissaan esittivät, jotta kasvatuskumppanuus toteutuisi, tulisi muun muassa vuorovaikutustaitoihin kiinnittää huomiota. Tämän vuoksi halusimme liittää tutkimukseemme osion kasvatusvuorovaikutuksesta. Heidän mielestään hyvään kasvatusvuorovaikutukseen päästään kuulemisen, luottamuksen, avoimuuden, kunnioituksen ja tasavertaisuuden kautta. Nämä edellä mainitut teemat nousivat myös meidän tutkimustuloksissa esiin avointen kysymysten kautta.

Tutkimustuloksiamme tarkasteltaessa havaitsimme, että alle 25-vuotiaiden vanhempien vastauksissa oli eniten hajontaa suhteessa muiden ikäluokkien vastauksiin. Tämä johtuu todennäköisesti siitä, että alle 25-vuotiailla vanhemmilla ei välttämättä ole aikaisempaa kokemusta päivähoidosta. Heille kasvatuksellinen vuorovaikutus ei ole vielä välttämättä tuttua ja vanhemmuuteenkin vasta opetellaan.

Tutkimustuloksistamme käy kuitenkin ilmi, että kasvatusvuorovaikutus toteutui kodin ja päiväkodin välillä kohtalaisesti. Vuorovaikutustilanteiden toteutumiseen, laatuun ja siihen kuinka ne koetaan, vanhempien ja työntekijöiden mielestä vaikuttaa aika, henkilökohtaiset vuorovaikutustaidot ja kiire. Arkiseen vuorovaikutukseen pääpiirteittäin kaivattiin aktiivisempaa otetta niin vanhempien kuin työntekijöiden puolelta. Meidän tutkimustuloksista ilmeni, että vanhemmista lähes puolet koki tulevansa täysin kuulluksi niin hoitopäivän toiveissa kuin lapsen yksilöllisissä tarpeissa. Tämä heijastui myös työntekijöiden tuloksista, sillä puolet työntekijöistä koki kuulevansa ja keskustelevansa vanhempien kanssa edellä mainituista asioista. Vanhemmuuteen liittyvät keskustelut koetaan arkaluontoisiksi, mikä näkyy myös saaduista tutkimustuloksista niin vanhempi-

en kuin työntekijöiden puolelta. Tämä johtunee siitä, että tukea vanhemmuuteen haetaan usein muiden kanavien kautta, esimerkiksi neuvolasta. Näkisimme tässä hyvän kehittämisen paikan, sillä työntekijöillä on paljon tietotaitoa, jota he voisivat jakaa luontevalla ja kunnioittavalla tavalla edelleen vanhemmille.

Tutkimuksessamme halusimme myös nostaa esille sen, mistä ja miten työntekijät ja vanhemmat keskustelevat ja millaista päivittäinen keskustelu on heidän välillään. Tuloksista ilmenee, että usein keskustelut muodostuvat lapsen fyysisistä toiminnoista kuten syömisestä, nukkumisesta ja ulkoilusta. Vähemmälle huomiolle keskusteluissa jäävät vanhemmuuden ohjaaminen, lapsen sosiaaliset taidot, uudet opitut asiat ja lapsen erityiset tuen tarpeet. Tämä voi myös johtua siitä, että esimerkiksi erityisen tuen tarpeita ei ole helppo havainnoida vielä näin pienillä lapsilla. Erityisen tuen tarpeet korostuvat usein vasta lapsen ollessa vanhempi.

Ajattelemme, että yleisesti ottaen lapsen fyysisiin toimintoihin on helpompi kasvattajienkin tarttua ja tuoda niitä vanhemmille esille. Syöminen, nukkuminen ja ulkoilu ovat asioita, joista suurin osa vanhemmista haluaa saada tietoa, koska ne saattavat vaikuttaa perheen arjen sujumiseen kotona. Vähintään kerran vuodessa tapahtuvat kasvatust keskustelut mahdollistavat perusteellisen asioiden jakamisen koskien lapsen kehitystä ja kasvua. Toivottavaa kuitenkin olisi, että näille löytyisi aikaa myös arkisissa keskusteluissa.

Tutkimuksessamme tahdoimme selvittää, millaiseksi vanhemmat ja työntekijät kokevat keskinäisen keskustelun. Hypoteesina oli, että vanhemmat kokevat keskustelun haasteellisempänä kuin työntekijät. Tuloksista kävi ilmi, että olettamuksemme oli väärä, sillä useimmissa tapauksissa työntekijät kokivat keskustelun vanhempien kanssa olevan vaikeampaa. Syyksi keskustelun vaikeuteen työntekijät nostivat esille muun muassa vanhempien halukkuuden keskustella mieluummin tutun hoitajan kanssa, henkilökemiat sekä pelon siitä, kuinka vanhemmat reagoivat keskustelussa.

Viestinnän osalta päiväkodeissa informointi muun muassa tulevista tapahtumista tapahtuu yleensä suusanallisesti, erillisellä tiedotteella tai päiväkodin ilmoitustaululla. Puhe- linta ja sähköpostia ei juurikaan käytetä. Nytemmin tapahtuneen sukupolven vaihdoksen vuoksi, mielestämme tulisi kiinnittää huomiota tulevaisuudessa muihinkin tiedonvä-

lityskanaviin. Nuoret vanhemmat käyttävät paljon sosiaalista mediaa, johon myös päiväkotien tulisi herätä.

9.3 Opinnäytetyömme hyödyntäminen ja jatkotutkimusaiheet

Opinnäytetyömme tarkoitus oli tuoda esiin kasvatuskumppanuuden toteutuminen kodin ja päiväkodin välillä. Kun työntekijät ja vanhemmat tiedostavat sekä tunnistavat kasvatuskumppanuuden tärkeyden ja sen olemassaolon, voivat he omalla toiminnallaan vaikuttaa myönteisesti kasvatuskumppanuuden luomiseen ja ylläpitämiseen. Kasvatuskumppanuuden syventymistä voidaan edesauttaa tiedon välittämällä, erilaisilla kouluksilla sekä kodin ja päiväkodin välisillä yhteisillä tapahtumilla. Tärkeässä roolissa ovat niin työntekijät kuin vanhemmat. Työntekijöiden on tärkeää tiedostaa se, mitkä seikat ylläpitävät kasvatuskumppanuutta, jotta he voivat vaikuttaa ja mahdollistaa sen syntymistä.

Vaikka tutkimuksemme ei tuonut Kinnusen ja Pesosen tutkimukseen verrattuna esiin uusia tuloksia kasvatuskumppanuuden toteutumisesta, todennäköisesti saamme kuitenkin heräteltyä vanhempia ja työntekijöitä ajattelemaan sen tärkeyttä. Opinnäytetyömme tutustumalla saa käsityksen kasvatuskumppanuuden ja kasvatusvuorovaikutuksen tärkeydestä ja merkityksestä varhaiskasvatuksessa. Työtämme voidaan hyödyntää esimerkiksi vanhempien ja opiskelijoiden perehdyttämisessä kasvatuskumppanuteen, sekä työntekijöiden herättelyssä kumppanuuksuuteen luomiseen. Työmme sisältää myös paljon tietoa sekä käytännötoimenpiteitä kasvatuskumppanuuden kehittämiseen, näistä on hyötyä niin vanhemmille kuin työntekijöille.

Kasvatuskumppanuus on aihe, joka on aina ajankohtainen. Jatkotutkimusaiheina näkisimme tarpeelliseksi toteuttaa vastaavanlainen tutkimus kaikissa lapsiryhmissä. Tutkimus olisi hyvä toteuttaa teemahaastattelulla, jolloin päästäisiin aiheeseen pureutumaan vielä syvällisemmin. Tutkimusta voitaisiin toteuttaa myös yksityisellä sektorilla ja perhepäivähoidossa. Vastaavanlainen tutkimus olisi hyvä toteuttaa esimerkiksi erityisvarhaiskasvatuksen puolella, missä kohderyhmänä olisivat erityislasten vanhemmat ja työntekijät. Kyselymme vastasi vain kaksi isää. Olisi mielenkiintoista, jos kysely voitaisiin toteuttaa tälle kohderyhmälle. Näin saataisiin esille isien käsitys kasvatuskump-

panuuden toteutumisesta ja samalla aktivoida heitä kumppanuuteen ja vuorovaikutukseen.

Päiväkotien toteuttaessa mahdollisia asiakastyytyväisyyskyselyitä, olisi hyvä, jos niissä tuotaisiin esille informatiivisella otteella kasvatuskumppanuuden merkitys kodin ja päiväkodin välillä ja otettaisiin siinä selvää sen toteutumisesta. Kasvatuskumppanuutta voisi tutkia myös kehittäväällä otteella. Tämä tutkimus toteutettaisiin siten, että niin uusille vanhemmille kuin työntekijöille annettaisiin kasvatuskumppanuudesta heti päivähoidon alussa ”perehdytys”, jonka jälkeen tutkittaisiin onko kumppanuussuhde tiiviimpää heillä, jotka tiedostavat heti alussa kasvatuskumppanuuden merkityksen ja tärkeyden lapsen hyvinvoinnin kannalta.

Nykyään paljon puhutaan ja julkituodaan sitä, kuinka päiväkoteja lakkautetaan ja tämän myötä lasten ryhmäkoot kasvavat. Tämä on aiheuttanut ja aiheuttaa työntekijöiden kuormittumista, josta väistämättä seuraa se, että lapsia ja perheitä ei voida huomioida niin hyvin yksilöinä kuin olisi tarpeen. Mielenkiintoista olisi tutkia, kuinka kasvatuskumppanuus toteutuu pienemmissä lapsiryhmissä suhteessa suuriin lapsiryhmiin. Tämänkaltaisen tutkimus todennäköisesti herättäisi paljon mielenkiintoa ja se olisikin hyvä toteuttaa teemahaastatteluilla, tällöin päästäisiin niin sanotusti pintaa syvemmälle. Tuloksista riippuen saataisiin mahdollisesti myös päättäjät heräämään siihen mistä kannattaa säästää ja mistä ei sekä siihen millaiset vaikutukset suurilla lapsiryhmillä on pidemmällä aikavälillä lapsen kehitykseen ja hyvinvointiin.

10 POHDINTA

10.1 Luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksen luotettavuuden arviointi tulee kohdistaa koko prosessiin ja tutkimuksen johdonmukaisuuteen. Tämä tarkoittaa tutkittavan ilmiön rakenteen, lähestymistavan, tutkimusmenetelmän, aineiston keruun, analyysimenetelmän, saatujen tulosten esittämisen sekä johtopäätösten loogista kokonaisuutta. Laadullinen tutkimus vaatii käsitteellistä eli abstraktia ajattelua. Analyysia tehtäessä on tutkijalla oltava riittävästi alkuperäisiä havaintoja. (Vuokila-Oikkonen 2012 a.)

Tutkimuksen aikana toteutimme ja noudatimme työelämän noudattamia ja tunnustamia toimintatapoja, joihin kuuluu erityisesti rehellisyys, huolellisuus sekä tarkkuus tutkimustyössä. Toteutimme eettisesti kestäviä tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointi menetelmiä ja tieteellisen tiedon luonteeseen kuuluvaa avoimuutta tuloksia julkaistaessa. Otimme muiden tutkijoiden työt ja saavutukset huomioon niin, että kunnioitimme heidän saavutuksiaan ja tehtyä tutkimustyötä. (Vuokila-Oikkonen 2012 b.)

Opinnäytetyömme käynnistyi syksyllä 2013, jolloin olimme yhteydessä Varkauden varhaiskasvatuspäällikköön. Esitimme hänelle opinnäytetyömme idean ja keskustelun yhteydessä ilmeni, että vastaavanlainen tutkimus oli tehty vuonna 2008. Varhaiskasvatuspäällikkö toivoi kuitenkin, että tutkimus päivitetäisiin. Idean vahvistuksen myötä käynnistyi tutkimuslupaprosessi. Tutkimuslupaa haimme Varkauden kaupungin sivistystoimelta. Myönteisen tutkimusluvan saatuaamme otimme yhteyttä kaikkien tutkimukseen osallistuvien päiväkotien johtajiin. Heidän kanssaan sovimme henkilökohtaiset tapaamiset, missä esittelimme työmme aiheen, sovimme yhteydenpidosta, aikataulusta ja heidän mahdollisista toiveistaan kyselylomakkeen suhteen sekä allekirjoitimme sopimukset tulevasta yhteistyöstä yhdessä henkilöstön kanssa. Tämä edellä mainittu prosessi tuki kokonaisuudessaan opinnäytetyömme ja tutkimuksemme luotettavuutta ja eettisyyttä.

Aloimme työstää kyselylomaketta hyvissä ajoin tutustumalla aiemmin tehtyihin tutkimuksiin kasvatuskumppanuudesta. Kyselylomaketta laatiessamme pyrimme siihen, että kaikki esitetyt kysymykset olisivat tutkimuksemme kannalta oleellisia. Kysymysten asettelussa pyrimme välttämään mahdollisia väärinymmärryksiä muun muassa selittei-

den avulla. Työntekijöille suunnatussa kyselylomakkeessa jätimme tietoisesti kysymättä vastaajan sukupuolen, sillä tiesimme, että miespuolisia työntekijöitä on vain yksi. Tällä huomioimme myös hänen anonyymiyden tutkimuksessa. Opinnäytetyöstämme ei ole mahdollista tunnistaa yksittäistä vastaajaa tai päiväkotia. Kyselyitä lähetettäessä otimme huomioon myös eroperheet, ja mahdollistimme molempien vanhempien vastaamisen. Ensimmäinen versio kyselylomakkeista tarkastettiin niin ohjaavan opettajan kuin verk-kolehtorin toimesta. Käytimme kyselylomakkeet myös testivastaajilla, joiden avulla saimme kartoitettua vastaamiseen käytetyn ajan sekä kyselylomakkeiden ymmärrettävyyden. Näistä saatujen palautteiden pohjalta muokkasimme vielä kyselylomakkeita toimivimmiksi. Tällä tarkastuksella ja esitestaamisella halusimme vaikuttaa tutkimuksemme pätevyyteen (validius) eli pyrimme varmistamaan sen, että kysymystemme avulla päästäisiin päteviin ja tosina pidettäviin tuloksiin (Hirsjärvi ym. 2010, 231–232).

Tuloksia analysoitaessa huomasimme, että kaikki kysymykset eivät olleet tutkimuksemme kannalta merkittäviä, esimerkiksi kysymykset jotka käsittelivät vastaajien taustatietoja (vanhemmille kysymys 4: sisarusten lukumäärä ja työntekijöille kysymys 2: työvuodet varhaiskasvatuksessa). Nämä kysymykset olemme kuitenkin tuloksissa käsitelleet. Olemme pyrkineet tuloksien analysoinnissa ja johtopäätöksissä puolueettomuuteen. Tutkimuksemme kyselyt pitivät sisällään avoimia ja strukturoituja kysymyksiä, joiden avulla saimme hyvin kattavasti tietoa vanhempien ja työntekijöiden näkemyksistä kasvatuskumppanuuden toteutumisessa. Tutkimustulokset ovat toistettavissa (reliabilisuus), mikä näkyy siinä, että meidän saamamme tulokset ovat yhtenäisiä aikaisempien tutkimustulosten kanssa (Hirsjärvi ym. 2010, 231).

Tutkimuksemme kohderyhmänä olivat kaikki Varkauden kaupungin kunnallisten päiväkotien alle neljävuotiaiden lasten vanhemmat ja lapsia hoitavat työntekijät. Kyselyitä lähetettiin yhteensä 144 kappaletta: vanhemmille 110 kappaletta ja työntekijöille 34 kappaletta. Kyselyt olivat kentällä noin kaksi viikkoa. Kokonaisuudessaan vastauksia vanhemmilta saatiin 44 kappaletta ja työntekijöiltä 24 kappaletta. Kiinnitimme paljon huomiota tutkimuksesta tiedottamiseen, jotta vastausprosentti olisi mahdollisimman suuri. Tämä toteutettiin erillisillä tiedotteilla sekä kyselyihin liitetyillä saatekirjeillä. Tutkimuksen kokonaisvastausprosentti oli 47. Olemme itse tyytyväisiä tähän tulokseen. Jakamalla kyselylomakkeet vanhemmille henkilökohtaisesti sekä keskustelemalla heidän kanssaan, olisimme todennäköisesti saaneet enemmän vastauksia vanhemmilta. Kokonaisuudessaan tutkimuksen kohderyhmän valinta ja anonyymius tukivat opinnäy-

tetyön luotettavuutta. Keräämämme aineisto on käsitelty luottamuksellisesti ja rehellisesti. Aineistoa ei ole missään vaiheessa nähnyt kukaan ulkopuolinen. Aineiston tuomme hävittämään opinnäytetyönprosessin päätyttyä. Tämä on selvitetty myös yhteistyökumppaneiden kanssa. Koko opinnäytetyöprosessin ajan ja sen jälkeen meitä sitoo vaitiolovelvollisuus.

Tutkimuksestamme pyysimme palautetta sähköisesti kaikilta päiväkotien johtajilta ja Varkauden kaupungin varhaiskasvatuspäälliköltä. Erityisesti olisimme tahtoneet tietää, että oliko tuloksissa jotain yllättävää heidän mielestään ja millä tavalla he kokevat hyötyvänsä tehdystä tutkimuksesta tulevaisuudessa. Valitettavasti emme pyynnöstä huolimatta saaneet heiltä palautetta.

10.2 Opinnäytetyöprosessi ja ammatillinen kasvu

Opinnäytetyöprosessi kokonaisuudessaan on ollut hyvin antoisa, opettava ja kasvattava kokemus meille molemmille. Olemme päässeet vahvistamaan vuorovaikutustaitojamme varhaiskasvatuskentällä sekä parityöskentelyssä. Opinnäytetyön tekeminen parityönä on palvellut meitä hyvin ammatillisen kasvun näkökulmasta. Olemme pystyneet tekemään työtä yhdessä lyhyen välimatkamme ansiosta. Kasvotusten tekeminen on mahdollistanut keskustelevan, pohdiskelevan ja kriittisen työskentelyotteen, minkä seurauksena työn tekeminen on ollut hyvin hedelmällistä. Prosessin aikana olemme oppineet joustavuutta ja etenkin toisen kunnioittamista. Työskentely on sujunut mutkattomasti, sillä molemmat olemme olleet hyvin motivoituneita sekä sitoutuneita yhteiseen prosessiin. Olemme pystyneet kokemuksiä jakamalla ja keskustelemalla peilaamaan omaa asiantuntijuuttamme sekä kehittymistämme saaden näin ollen parhaan tuen toinen toisiltamme. Yhdessä koettu prosessi ja kanssakäyminen ovat vahvistaneet molempien ammatillista identiteettiä.

Tutkimuksen tekeminen ja koko tutkimusprosessin läpikäyminen on antanut meille hyvät valmiudet tehdä tutkimuksia myös tulevaisuudessa. Täysin ongelmitta tutkimusprosessi ei kuitenkaan sujunut. Ongelmia eteen toi etenkin Webropol-ohjelma, jolla kysely toteutettiin. Nämä vastoinkäymiset ovat kuitenkin vahvistaneet pitkäjänteisyyttämme sekä taitoa selvittää eteen tulevat ongelmat, joko itsenäisesti tai eri verkostojen avulla. Koko prosessin ajan olemme pyrkineet itsenäiseen ja vastuulliseen työskentelyyn, mutta

tarvittaessa hakeuduimme aktiivisesti opettajien tarjoamaan ohjaukseen. Näimme myös tärkeäksi opinnäytetyöprosessin aikana informoida sähköpostitse työelämänyhteistyökumppaneita kertomalla heille tutkimuksen etenemisestä. Kokonaisuudessaan opinnäytetyö on sujunut aikataulussa ja olemme tyytyväisiä lopputulokseen.

Valmistumme molemmat sosionomeiksi lastentarhanopettajan kelpoisuudella. Opinnäytetyömme aihe, kasvatuskumppanuus, on meille entuudestaan jo hieman tuttu. Olemme tiedostaneet sen tärkeyden jo aiemmin, mutta tämän prosessin aikana tietoisuus kasvatuskumppanuuden tärkeydestä ja sen luomisesta on vahvistunut suunnattoman paljon. Tulevina varhaiskasvatuksen ammattilaisina osaamme ottaa huomioon kaikki ne seikat, mitä vaaditaan hyvään kasvatuskumppanuuteen ja kuinka luotuja suhteita ylläpidetään. Tämän opinnäytetyön tekemisen kautta olemme myös saaneet lisää valmiuksia perheiden ja vanhempien kohtaamiseen. Tämän prosessin läpikäyminen ja sen myötä opitut asiat lisäävät ammatillisia vahvuuksia sekä valmiuksia tulevissa työtehtävissämme.

Emme pysty muuttamaan muita ihmisiä mutta se, mihin pystymme vaikuttamaan on oma itsemme. Tulevaisuudessa meidän tulee muistaa, että vastuu kasvatuskumppanuuden ja kasvatusvuorovaikutuksen luomisesta ja ylläpitämisestä on meillä, varhaiskasvatuksen ammattilaisilla. Meidän täytyy osata ja muistaa reflektoida omaa itseämme, ajatuksia ja toimintamalleja, jotta kykenemme työskentelemään perheiden, lasten ja kollegoiden kanssa ammattimaisesti. Tulee tilanteita, jolloin omat asenteet täytyy osata jättää huomioimatta, joskus on osattava katsoa tilannetta toisen ihmisen näkökulmasta. Työntekijältä vaaditaan taitoa asettua perheen asemaan ja katsomaan päivähoitoa heidän näkökulmastaan ja kulkea heidän rinnalla. Työntekijöiden omalla asenteella on valtava merkitys siihen, kuinka kasvatuskumppanuutta lähdetään luomaan. Työntekijöiden tehtävänä on kuunnella, tukea ja yhdessä vanhempien kanssa kasvattaa lasta parhaalla mahdollisella tavalla, tämä on kasvatuskumppanuutta.

Opinnäytetyöprosessi antaa hyvät alkuvalmiudet ammatilliselle kasvulle, mutta varhaiskasvatuksen ammatillisuuden kehittyminen jatkuu ja tulee vahvistumaan käytännön työssä, vuorovaikutteisissa tilanteissa. Tulevina varhaiskasvatuksen ammattilaisina haastamme itsemme tulevaisuudessakin alati jatkuvaan tiedonhankintaan ja työtapojen kehittämiseen. Teoriasta ja tutkimuksestamme saatujen tietojen perusteella olemme hyvin vakuuttuneita omahoitajakäytännöstä sekä siihen sisältyvien kotikäyntien merkityksestä hyvään ja toimivaan kasvatuskumppanuuteen. Tämän perusteella uskallammekin

väittää, että hyväksi todettujen käytäntöjen käyttäminen jopa edesauttaa varhaiskasvatushenkilöstön työhyvinvointia. Tulevaisuudessa haastamme itsemme myös jakamaan oppimaamme tietoa kasvatuskumppanuudesta ja sen tärkeydestä.

LÄHTEET

- Alasuutari, Maarit 2006. Kulttuuriset kehykset kasvatusvuorovaikutuksessa. Teoksessa Kirsti Karila, Maarit Alasuutari, Maritta Hännikäinen, Anna Raija Nummenmaa ja Helena Rasku-Puttonen (toim.) Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino, 70–90.
- Alasuutari, Maarit 2010. Suunniteltu lapsuus – keskustelut lapsen varhaiskasvatuksesta päivähoitossa. Tampere: Vastapaino.
- Asetus Lapsen oikeuksien yleissopimuksesta 21.8.1991/60. Viitattu 29.9.2014.
<http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1991/19910060#idp992624>.
- Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Järvinen, Mervi; Laine, Anne & Hellman-Suominen, Kirsi 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Hämeenlinna: Kirjapaja.
- Kanninen, Katri & Sigfrids, Arja 2012. Tunne minut! Turva ja tunteet lapsen silmin. Juva: PS-kustannus.
- Karikoski, Hannele & Tiilikka, Aila 2012. Eheä kasvupolku – haaste yhteistyölle. Teoksessa Eeva Hujala & Leena Turja (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. 2. painos. Juva: Bookwell Oy, 77–92.
- Karila, Kirsti 2006. Kasvatuskumppanuus vuorovaikutussuhteena. Teoksessa Kirsti Karila, Maarit Alasuutari, Maritta Hännikäinen, Anna Raija Nummenmaa & Helena Rasku-Puttonen (toim.) Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino, 91–108.
- Kaskela, Marja & Kekkonen, Marjatta 2011. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. 6. painos. Stakes oppaita 63. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino.
- Kekkonen, Marjatta 2012 a. Kasvatuskumppanuus ammatillisena yhteistyösuhteena – Eronteot muihin sosiaalisiin kumppanuussuhteisiin varhaiskasvatuksen ammattilaisten puhetoissa. Varhaiskasvatuksen Tiedelehti – JECER 1 (1), 4.
- Kekkonen, Marjatta 2012 b. Kasvatuskumppanuus puheena – varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoitajan diskursiivisilla näyttämöillä. Helsinki: Ter-

- veyden- ja hyvinvoinninlaitos. Tutkimus;72. Viitattu 4.9.2014.
<http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/7ca705d5-e5be-415f-b70b-4b862c8e707f>.
- Kinnunen, Jasmina & Pesonen, Sanna 2008. Lisää käsiä – Kasvatuskumppanuus Varhaisen päiväkotien alle kolmevuotiaiden ryhmissä. Diakoniamattikorkeakoulu. Pieksämäen toimipaikka. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Knopf, Herman T. & Swick, Kevin J. 2007. How Parents Feel About Their Child's Teacher/School: Implications for Early Childhood Professionals. *Early Childhood Education Journal* 34 (4), 291-296. Viitattu 14.10.2014.
http://www.researchgate.net/publication/225422900_How_Parents_Feel_About_Their_Childs_TeacherSchool_Implications_for_Early_Childhood_Professionals.
- Korhonen, Merja 2006. Vanhemmat ja kasvatuksen ammattilaiset. Teoksessa Kirsti Karila; Maarit Alasuutari; Maritta Hännikäinen; Anna Raija Nummenmaa, & Helena Rasku-Puttonen (toim.) *Kasvatusvuorovaikutus*. Tampere: Vastapaino, 49–69.
- Koski, Tuija 2012. Kasvatuskumppanuus – myytti vai todellinen yhteistyömalli. Oulun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Pro gradu -työ. Viitattu 4.9.2014.
<http://herkules.oulu.fi/thesis/nbnfioulu-201212041091.pdf>.
- Laki lasten päivähoitosta 19.1.1973/36. Viitattu 29.9.2014.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>.
- Lämsä, Anna-Liisa 2013. Mistä kasvatuskumppanuudessa on kyse? Teoksessa Anna-Liisa Lämsä (toim.) *Verkosto vahvaksi – toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa*. Juva: PS-kustannus, 49–67.
- Munter, Hilikka 2002. Lapsi aloittaa päivähoiton. Teoksessa Aili Helenius; Kirsti Karila; Hilikka Munter; Pirkko Mäntynen & Helena Siren-Tiusanen (toim.) *Pienet päivähoitossa – Alle kolmevuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita*. Helsinki: WSOY, 35–63.
- National Curriculum Guidelines on Early Childhood Education and Care in Finland 2003. Stakes. Viitattu 8.10.2014. <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/267671cb-0ec0-4039-b97b-7ac6ce6b9c10>.
- Niiranen, Pirkko & Kinos, Jarmo 2001. Suomalaisen lastentarha- ja päiväkotipedagogiikan jäljillä. Teoksessa Kirsti Karila, Jarmo Kinos & Jorma Virtanen (toim.) *Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia*. Juva: WS Bookwell Oy, 58–85.

- Nummenmaa, Anna Raija & Karila, Kirsti 2011. Ammatilliset keskustelut varhaiskasvatuksessa. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Pihlaja, Päivi 2005. Varhaisvuosien erityiskasvatuksen rakenteelliset ja ideologiset perusteet. Teoksessa Päivi Pihlaja & Riitta Viitala (toim.) Erityiskasvatus varhaiskasvatuksessa. Helsinki: WSOY, 112–130.
- Reunamo, Jyrki 2007. Tasapainoinen varhaiskasvatus – erilaisia tapoja suhtautua muutokseen. Helsinki: WSOY.
- Rossi-Salow, Minna 2012. Tasa-arvoinen kasvatuskumppanuus ja vertaistuki. Teoksessa Outi Ylitapio-Mäntylä (toim.) Villit ja kiltit – tasa-arvoista kasvatusta tytöille ja pojille. Jyväskylä: PS-kustannus, 159–174.
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005. Stakes Oppaita 56. Viitattu 29.9.2014.
<http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77129/Varhaiskasvatussuunnitelmanperusteet.pdf?sequence=1>.
- Varkauden kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2008. Viitattu 1.10.2014.
<http://www.varkaus.fi/@Bin/1452017/Varhaiskasvatussuunnitelma+2008.pdf>.
- Varkauden kaupunki 2014. Varkauden varhaiskasvatussuunnitelma. Viitattu 1.10.2014.
http://www.varkaus.fi/palvelut/koulutus_ja_varhaiskasvatus/varhaiskasvatus/yleista/.
- Viita, Miia 2013. Kasvatuskumppanuuden merkitys vaasalaisissa päiväkodeissa – kokemuksia päiväkodin henkilökunnan näkökulmasta. Vaasan ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveysala. Opinnäytetyö. Viitattu 4.9.2014.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/63084/Viita_Miia.pdf?sequence=1.
- Vuokila-Oikkonen, Päivi 2012 a. Tutkimus- ja kehittämistoiminta. Laadullisen tutkimuksen luotettavuus. TUK1, luentomateriaali. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Viitattu 17.10.2014 Tuloste tekijän hallussa.
- Vuokila-Oikkonen, Päivi 2012 b. Tutkimus- ja kehittämistoiminta. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausten käsitteleminen. TUK1, luentomateriaali. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Viitattu 17.10.2014.
[https://fronter.com/diak/links/files.phtml/5287769898c69.1507647437\\$268015968\\$/Arkisto/pdf/esko_kahkonen_ja_heikki_hiilamo.pdf](https://fronter.com/diak/links/files.phtml/5287769898c69.1507647437$268015968$/Arkisto/pdf/esko_kahkonen_ja_heikki_hiilamo.pdf).

LIITE 1. KYSELYLOMAKE VANHEMMILLE

Kasvatuskumppanuus & Kasvatusvuorovaikutus

Taustatiedot

1. Kyselyyn vastaaja

- Lapsen äiti
 Lapsen isä
 Muu huoltaja

2. Vastaajan ikä

- Alle 25 vuotta
 26–35 vuotta
 36–45 vuotta
 Yli 45 vuotta

3. Lapsen/lapsien ikä

4. Sisarusten lukumäärä

Kasvatuskumppanuus

Kasvatuskumppanuus on kasvatusvastuun jakamista, kasvattajien ja vanhempien yhdessä tehtävää yhteistyötä lapsen hoidossa, kasvatuksessa ja opetuksessa.

5. Päiväkodissa on riittävästi toimintaa johon vanhemmat voivat osallistua

mm. vanhempainillat, varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen, juhlat.

- 4 täysin samaa mieltä 3 jokseenkin samaa mieltä 2 jokseenkin eri mieltä 1 täysin eri mieltä 0 ei mielipidettä

6. Jos päiväkodissa on riittävästi toimintaa johon vanhemmat voivat osallistua, millaista toiminta on?

7. Olen osallistunut päiväkodin ja kodin väliseen yhteistyöhön

- 4 täysin samaa mieltä
 3 jokseenkin samaa mieltä
 2 jokseenkin eri mieltä
 1 täysin eri mieltä
 0 ei mielipidettä

8. Kasvattajilla on riittävästi aikaa minulle ja lapselleni

- 4 täysin samaa mieltä
 3 jokseenkin samaa mieltä
 2 jokseenkin eri mieltä
 1 täysin eri mieltä
 0 ei mielipidettä

9. Kasvatuskumppanuus toteutuu kodin ja päiväkodin välillä

- 4 täysin samaa mieltä
 3 jokseenkin samaa mieltä
 2 jokseenkin eri mieltä
 1 täysin eri mieltä
 0 ei mielipidettä

10. Toiveemme ja tarpeemme huomioidaan päiväkodissa hyvin

- 4 täysin samaa mieltä
 3 jokseenkin samaa mieltä
 2 jokseenkin eri mieltä
 1 täysin eri mieltä
 0 ei mielipidettä

11. Miten ja missä kasvatuskumppanuuden toteutuminen mielestänne näkyy käytännössä?

12. Kuinka kasvatuskumppanuuden saisi toimimaan yhä paremmin ja kuinka sitä tulisi edelleen kehittää?

Kasvatusvuorovaikutus

13. Tulen kuulluksi seuraavissa asioissa

	4 täysin samaa mieltä	3 jokseenkin samaa mieltä	2 jokseenkin eri mieltä	1 täysin eri mieltä	0 ei mieli- pi- dettä
Kuulumiset	☐	☐	☐	☐	☐
Hoitopäivän toiveet	☐	☐	☐	☐	☐
Lapsen yksilölliset tarpeet	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhemmuuteen liittyvät asiat	☐	☐	☐	☐	☐

14. Minulle kerrotaan päivittäin lapsen

	4 täysin samaa mieltä	3 jokseenkin samaa mieltä	2 jokseenkin eri mieltä	1 täysin eri mieltä	0 ei mieli- pi- dettä
Leikeistä	☐	☐	☐	☐	☐
Oppimisesta	☐	☐	☐	☐	☐
Ulkoilusta	☐	☐	☐	☐	☐
Ruokailusta	☐	☐	☐	☐	☐
Nukkumisesta	☐	☐	☐	☐	☐
Yleisistä päivän tapahtumista	☐	☐	☐	☐	☐

15. Keskustelen kasvattajien kanssa

	4 täysin samaa mieltä	3 jokseenkin samaa mieltä	2 jokseenkin eri mieltä	1 täysin eri miel- tä	0 ei mieli- dettä
Lapsen onnistumisista	☐	☐	☐	☐	☐
Lapsen oppimisvaike- uksista	☐	☐	☐	☐	☐
Lapsen erityisen tuen tarpeesta	☐	☐	☐	☐	☐
Lapsen hyvästä käy- töksestä	☐	☐	☐	☐	☐
Lapsen huonosta käy- töksestä	☐	☐	☐	☐	☐
Lapsen aggressiivisuu- desta	☐	☐	☐	☐	☐
Perheen arjesta	☐	☐	☐	☐	☐
Perheen mahdollisista ongelmista	☐	☐	☐	☐	☐

16. Keskustelu kasvattajien kanssa on

- 5 help-
poa
 4 jokseenkin
helppoa
 3 jokseenkin
vaikeaa
 2 vaike-
aa
 1 ei mieli-
dettä

17. Perustele kysymyksen 16 vastaus

18. Saan tarvittaessa ohjausta seuraaviin kasvatuksellisiin asioihin

	4 täysin samaa mieltä	3 jokseenkin samaa mieltä	2 jokseenkin eri mieltä	1 täysin eri mieltä	0 ei mieli- pi- dettä
Rajojen asettami- nen	☐	☐	☐	☐	☐
Lapsen erityisen tuen tarve	☐	☐	☐	☐	☐
Lapsen ruokailu	☐	☐	☐	☐	☐
Lapsen pukeutu- minen	☐	☐	☐	☐	☐
Lapsen nukkumi- nen	☐	☐	☐	☐	☐

19. Minulle kerrotaan tulevista tapahtumista

1 ei 2 kyllä

Päiväkodin ilmoitustaululla	☐	☐
Erillisellä tiedotteella	☐	☐
Suullisesti	☐	☐
Puhelimitse	☐	☐
Sähköpostilla	☐	☐

Kiitos vastauksistanne ja aurinkoista kevään jatkoa!

LIITE 2. KYSELYLOMAKE TYÖNTEKIJÖILLE

Kasvatuskumppanuus ja kasvatavuorovaikutus

Taustatiedot

1. Vastaajan ammattinimike Lastentarhanopettaja Lastenhoitaja Lastenohjaaja Muu, mikä?

2. Työvuodet varhaiskasvatuksessa

Kasvatuskumppanuus

3. Mielestäni kasvatuskumppanuutta edistää

	4 täysin samaa mieltä	3 jokseenkin samaa mieltä	2 jokseenkin eri mieltä	1 täysin eri mieltä	0 ei mieltä pidettä
Tutustumiskäynnit päiväkotiin	☐	☐	☐	☐	☐
Kotikäynnit	☐	☐	☐	☐	☐
Kasvatuskeskustelut	☐	☐	☐	☐	☐
Lapsen ja vanhempien päivittäinen kohtaaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen	☐	☐	☐	☐	☐
Kodin ja päiväkodin yhteiset tapahtumat	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhempainillat	☐	☐	☐	☐	☐

4. Päiväkodissamme järjestetään riittävästi toimintaa johon vanhemmat voivat osallistua

- 4 täysin samaa mieltä
 3 jokseenkin samaa mieltä
 2 jokseenkin eri mieltä
 1 täysin eri mieltä
 0 ei mielipidettä

5. Jos päiväkodissanne järjestetään toimintaa johon vanhemmat voivat osallistua, millaista toimintaa järjestetään?

6. Olen osallistunut päiväkodin ja kodin välisiin tapahtumiin

mm. vanhempainillat, varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen, juhlat.

- 4 aina
 3 melko usein
 2 melko harvoin
 1 en koskaan

7. Kasvattajana minulla on riittävästi aikaa lapsille ja vanhemmille

- 4 täysin samaa mieltä
 3 jokseenkin samaa mieltä
 2 jokseenkin eri mieltä
 1 täysin eri mieltä
 0 ei mielipidettä

8. Mielestäni kasvatuskumppanuus toteutuu kodin ja päiväkodin välillä

- 4 täysin samaa mieltä
 3 jokseenkin samaa mieltä
 2 jokseenkin eri mieltä
 1 täysin eri mieltä
 0 ei mielipidettä

9. Osaan ottaa vanhempien toiveet ja tarpeet hyvin huomioon

- 4 täysin samaa mieltä
 3 jokseenkin samaa mieltä
 2 jokseenkin eri mieltä
 1 täysin eri mieltä
 0 ei mielipidettä

10. Miten ja missä kasvatuskumppanuuden toteutuminen mielestäsi näkyy käytännössä?

11. Kuinka kasvatuskumppanuuden saisi toimimaan yhä paremmin ja kuinka sitä tulisi mielestäsi kehittää?

Kasvatusvuorovaikutus

12. Kuuntelen ja keskustelen vanhempien kanssa seuraavista asioista

	4 täysin samaa mieltä	3 jokseenkin samaa mieltä	2 jokseenkin eri mieltä	1 täysin eri mieltä	0 ei mieli- pi- dettä
Kuulumiset	☐	☐	☐	☐	☐
Hoitopäivän toiveet	☐	☐	☐	☐	☐
Lapsen yksilölliset tarpeet	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhemmuuteen liittyvät asiat	☐	☐	☐	☐	☐

13. Kerron päivittäin vanhemmille lapsen

	4 täysin samaa mieltä	3 jokseenkin samaa mieltä	2 jokseenkin eri mieltä	1 täysin eri mieltä	0 ei mieli- pi- dettä
Leikeistä	☐	☐	☐	☐	☐
Oppimisesta	☐	☐	☐	☐	☐
Ulkoilusta	☐	☐	☐	☐	☐
Ruokailusta	☐	☐	☐	☐	☐
Nukkumisesta	☐	☐	☐	☐	☐
Yleisistä päivän tapahtumista	☐	☐	☐	☐	☐

14. Keskustelen vanhempien kanssa

	4 täysin samaa mieltä	3 jokseenkin samaa mieltä	2 jokseenkin eri mieltä	1 täysin eri miel- tä	0 ei mieli- dettä
Lapsen onnistumisista	☐	☐	☐	☐	☐
Lapsen oppimisvaike- uksista	☐	☐	☐	☐	☐
Lapsen erityisen tuen tarpeesta	☐	☐	☐	☐	☐
Lapsen hyvästä käy- töksestä	☐	☐	☐	☐	☐
Lapsen huonosta käy- töksestä	☐	☐	☐	☐	☐
Lapsen aggressiivisuu- desta	☐	☐	☐	☐	☐
Perheen arjesta	☐	☐	☐	☐	☐
Perheen mahdollisista ongelmista	☐	☐	☐	☐	☐

15. Keskustelu vanhempien kanssa on

- 5 help-
poa
 4 jokseenkin
helppoa
 3 jokseenkin
vaikeaa
 2 vaike-
aa
 1 ei mieli-
dettä

16. Perustele kysymyksen 15 vastaus

17. Ohjaan tarvittaessa vanhempia seuraavissa kasvatuksellisissa asioissa

	4 täysin samaa mieltä	3 jokseenkin samaa mieltä	2 jokseenkin eri mieltä	1 täysin eri mieltä	0 ei mieli- dettä
Rajojen asettami- nen	☐	☐	☐	☐	☐
Lapsen erityisen tuen tarve	☐	☐	☐	☐	☐
Lapsen ruokailu	☐	☐	☐	☐	☐
Lapsen nukkumi- nen	☐	☐	☐	☐	☐
Lapsen pukeutu- minen	☐	☐	☐	☐	☐

18. Informoin vanhemmille tulevista tapahtumista

2 kyllä 1 ei

Päiväkodin ilmoitustaululla	☐	☐
Erillisellä tiedotteella	☐	☐
Suullisesti	☐	☐
Puhelimitse	☐	☐
Sähköpostilla	☐	☐

Kiitos vastauksistanne ja aurinkoista kevään jatkoa!

LIITE 3. SAATEKIRJE VANHEMMILLE

HEI KOTIVÄKI!

Opiskelemme sosionomeiksi (AMK) Diakonia-ammattikorkeakoulussa Pieksämäen toimipisteessä. Suoritamme opinnoissamme myös lastentarhanopettajan kelpoisuuden edellyttämät opinnot.

Teemme opinnäytetyömme Varkauden kunnan päiväkoteihin ja tutkimme opinnäytetyössämme kasvatuskumppanuuden toteutumista lapsenne päiväkodissa vanhempien ja kasvattajien näkökulmasta. *Kasvatuskumppanuus on kasvatusvastuun jakamista, kasvattajien ja vanhempien yhdessä tehtävää yhteistyötä lapsen hoidossa, kasvatuksessa ja opetuksessa.* Tutkimukseen osallistuu kaikki Varkauden kunnan päiväkotien 0-4 vuotiaiden ryhmät. Nyt Teillä on mahdollisuus kertoa mielipiteitänne anonymina ja olla mukana kehittämässä yhteistyötä kasvattajien kanssa. Vastauksenne ja mielipiteenne ovat meille äärimmäisen arvokkaita opinnäytetyömme kannalta, sillä ilman Teitä tutkimuksemme ei onnistu.

Päiväkodista lähetetään Teille sähköpostitse suora linkki kyselylomakkeeseen. Mikäli olette estynyt vastaamaan sähköisesti, on päiväkodilla kysely paperiversiona, jonka voitte palauttaa suljetussa kirjekuoressa palautuslaatikkoon. Vastauksenne käsitellään täysin luottamuksellisesti ja niitä tullaan käyttämään vain opinnäytetyön aineistona. Päiväkodin henkilökunta ei pääse lukemaan vastauksianne.

Toivomme teidän vastaavan kyselyyn 13.4.2014 mennessä. Mikäli Teille nousee kysyttävää tutkimukseen liittyen, vastaamme niihin mielellämme.

Yhteistyöterveisin

Sini Rantala
sini.rantala@student.diak.fi

Heidi Romunen
heidi.romunen@student.diak.fi

LIITE 4. SAATEKIRJE TYÖNTEKIJÖILLE

HEI VARHAISKASVATTAJAT!

Opiskelemme sosionomeiksi (AMK) Diakonia-ammattikorkeakoulussa Pieksämäen toimipisteessä. Suoritamme opinnoissamme myös lastentarhanopettajan kelpoisuuden edellyttämät opinnot.

Teemme opinnäytetyömme Varkauden kunnan päiväkoteihin ja tutkimme opinnäytetyössämme kasvatuskumppanuuden toteutumista vanhempien ja kasvattajien näkökulmasta. *Kasvatuskumppanuus on kasvatusvastuun jakamista, kasvattajien ja vanhempien yhdessä tehtävää yhteistyötä lapsen hoidossa, kasvatuksessa ja opetuksessa.* Tutkimukseen osallistuu kaikki Varkauden kunnan päiväkotien 0-4 vuotiaiden ryhmät. Nyt Teillä on mahdollisuus kertoa mielipiteitänne anonyymina ja olla mukana kehittämässä yhteistyötä vanhempien kanssa. Vastauksenne ja mielipiteenne ovat meille äärimmäisen arvokkaita opinnäytetyömme kannalta, sillä ilman Teitä tutkimuksemme ei onnistu.

Lähetämme Teille sähköpostitse suoran linkin kyselylomakkeeseen. Vastauksenne käsitellään täysin luottamuksellisesti ja niitä tullaan käyttämään vain opinnäytetyön aineistona.

Toivomme teidän vastaavan kyselyyn 13.4.2014 mennessä. Mikäli Teille nousee kysyttävää tutkimukseen liittyen, vastaamme niihin mielellämme.

Yhteistyöterveisin

Sini Rantala
sini.rantala@student.diak.fi

Heidi Romunen
heidi.romunen@student.diak.fi

LIITE 5. SÄHKÖINEN SAATEKIRJE VANHEMMILLE

Keväinen tervehdys!

Olemme Sini ja Heidi, opiskelemme sosionomeiksi Diakonia-ammattikorkeakoulussa Pieksämäellä. Tällä hetkellä työstimme opinnäytetyötämme, missä tutkimme kuinka kasvatuskumppanuus toteutuu Varkauden kunnan päiväkodeissa, 0-4 vuotiaiden ryhmissä. Tutkimuksen kysely suunnataan sekä työntekijöille että vanhemmille. Kyselyn vastaukset tulevat osaksi opinnäytetyötämme. Tulemme raportoimaan kyselyistä saatuja tuloksia syksyn 2014 aikana niin työntekijöille kuin vanhemmille.

Toivomme Teidän vastaavan kyselyyn ensisijaisesti sähköisesti, mutta mahdollistamme myös vastaamisen paperiversiolla. Kyselyyn vastaaminen on nimetöntä ja luottamuksellista. Tutkimusraportista ei voida tunnistaa yksittäistä vastaajaa, eikä sitä mikä päiväkotiki on kyseessä. Vastausaikaa kyselyyn on 13.4.2014 asti. Testasimme kyselyä koevastajilla, heillä vastaamiseen meni aikaa noin 10–15 minuuttia. Mikäli Teille herää kysyttävää tutkimukseen liittyen, vastaamme niihin mielellämme.

Linkki kyselylomakkeeseen:

<https://www.webpolsurveys.com/S/343DE59518E5C1C9.par>

Kiitos osallistumisestanne! Hyvää kevään jatkoa!

Terveisin:

Sini Rantala
sini.rantala@student.diak.fi

Heidi Romunen
heidi.romunen@student.diak.fi

LIITE 6. SÄHKÖINEN SAATEKIRJE TYÖNTEKIJÖILLE

Keväinen tervehdys varhaiskasvattajat!

Olemme Sini ja Heidi, opiskelemme sosionomeiksi Diakonia-ammattikorkeakoulussa Pieksämäellä. Tällä hetkellä työstimme opinnäytetyötämme, missä tutkimme kuinka kasvatuskumppanuus toteutuu Varkauden kunnan päiväkodeissa, 0-4 vuotiaiden ryhmässä. Tutkimuksen kysely suunnataan sekä työntekijöille että vanhemmille. Kyselyn vastaukset tulevat osaksi opinnäytetyötämme. Tulemme raportoimaan kyselyistä saatuja tuloksia syksyn 2014 aikana niin työntekijöille kuin vanhemmille.

Toivomme Teidän vastaavan kyselyyn ensisijaisesti sähköisesti, mutta mahdollistamme myös vastaamisen paperiversiolla. Kyselyyn vastaaminen on nimetöntä ja luottamuksellista. Tutkimusraportista ei voida tunnistaa yksittäistä vastaajaa, eikä sitä mikä päiväkotia on kyseessä. Vastausaikaa kyselyyn on 13.4.2014 asti. Testasimme kyselyä koevastajilla, heillä vastaamiseen meni aikaa noin 10–15 minuuttia. Mikäli Teille herää kysyttävää tutkimukseen liittyen, vastaamme niihin mielellämme.

Linkki kyselylomakkeeseen:

<https://www.webpolsurveys.com/S/363A15F3BC5B2F2B.par>

Kiitos osallistumisestanne! Hyvää kevään jatkoa!

Terveisin:

Sini Rantala
sini.rantala@student.diak.fi

Heidi Romunen
heidi.romunen@student.diak.fi

LIITE 7. ESIMERKKITAUUKKO SISÄLLÖNANALYYSISTÄ

ESIMERKKITAUUKKO. Kysymys 11. Miten ja missä kasvatuskumppanuuden toteutuminen mielestänne näkyy käytännössä?

Pelkistetty ilmaisu	Alaluokka	Yläluokka
Vienti- ja hakutilanteiden kuulumisten vaihto Melko avointa keskustelua lasta koskevista asioista Kattava tieto lapsen päivästä Informaatio välittyy mainiosti Keskustelut lapsen kehitykseen/kasvatukseen liittyvissä asioissa VASU-keskustelu Avoin ilmapiiri Yksilöllinen huomioiminen	Kuulumisten vaihto Keskustelu Ilmapiiri	Vuorovaikutus
Sovituista asioista kiinnittäminen Lapsen tarpeiden huomioiminen Johdonmukaisuus kasvatuksessa niin kotona kuin päiväkodissa Joustavuus hoidossa Vanhempien kasvatustietämisen kunnioittaminen Perheen tukeminen lapsen eri kehitysvaiheissa Tapakasvatus Samat rutiinit niin kotona kuin päiväkodissa	Kasvatustietämisen menetelmät Päivähoidon toimintamallit Kodin toimintamallit	Yhteiset kasvatustietämisen menetelmät
Kustannussäästöt Ajanpuute järjestelyvaikeuksien vuoksi	Raha Aika Henkilöstö	Resurssit
Iloinen ja sosiaalinen asenne lapsessa Innostuneisuus uusiin asioihin Lisääntynyt kiukuttelu lapsessa	Lapsen käytös Lapsen asenteen muutos	Sosiaaliset taidot